

letnik 1, številka 2, 2022

fu tura

ŠTUDENTSKA REVIIJA FAKULTETE ZA UPRAVO

odgovorni urednik:
Luka Vavtar

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za upravo*

»Bolj pomembno je vedeti, kam greste, kot pa to, da hitro pridete tja.«

Mabel Newcomber

Življenje piše zanimive zgodbe. V tokratni številki smo poskušali vsebine osnovati z mislijo na bralca, ki ga zanima svet, tako da objavljamo temo čezmejnega sodelovanja, izpostavljena je vloga digitalizacije javne uprave, dovršen del pa je namenjen izkušnjam v tujini in ostalim oblikam sodelovanja na mednarodni in domači ravni (reportaže o opravljenih študijskih praksah). Izpostavili bi tudi opis možnosti za mednarodne mobilnosti in udeležbe na (študentskih) konferencah.

V kolikor vas zanima delo v mednarodnem okolju, ne smete izpustiti niti opisov aktivnosti modela Združenih narodov za mlade (tj. MUNSC - Model United Nations Slovenia Club) in EPSO (tj. European Personnel Selection Office – Evropski urad za izbor osebja), ki deluje kot »oddelek za kadrovske zadeve« EU z nalogo izbora ustreznih kandidatov za vsa delovna mesta, ki so na voljo v institucijah EU.

Z namenom ozaveščanja na problem primanjkovanja zalog krvi, pa objavljamo še krajšo reportažo z novembrske krvodajalske akcije, ki je bila izvedena na pobudo vodstva fakultete in predstavnikov študentov.

Kot vedno, bomo seveda veseli vaših vsebinskih idej in predlogov za izboljšave, pišite nam po e-pošti na naslov fu-tura@fu.uni-lj.si.

Želimo vam prijetno branje.

Področni uredniki *Rok Učakar Grašič, Tamara Fiksl, Klavdija Košec, Nina Rems, Polona Kranjec* in odgovorni urednik *Luka Vavtar*.

Revija FU-TURA (fu-tura@fu.uni-lj.si)

letnik I, številka 2, 2022

ISSN 2820-5138

Odgovorni urednik: Luka Vavtar

Področni uredniki: Tamara Fiksl, Rok Učakar Grašič, Klavdija Košec, Polona Kranjec, Nina Rems

Izdajatelj: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za upravo, Gosarjeva ulica 5, 1000 Ljubljana

Jezikovno svetovanje: doc. dr. Tadeja Rozman

Oblikovanje: Studio Remc, umetniško ustvarjanje, Irena Remc s.p.

Pogostost izhajanja: 2x na leto

Format: digitalna izdaja (pdf)

Jezik: slovenski

Ključne besede: javna uprava, upravljanje, vladavina prava, sistem, javni interes, študenti

Razvid medijev MK RS: št. 2489

6 Ana Retuznik: **Kdo upravlja Evropsko unijo**

14 Dušan Bremec: **Vloga in pomen evropskega združenja za teritorialno sodelovanje v čezmejnem sodelovanju med Italijo in Slovenijo**

24 Marko Bijuklić: **Slovenija v luči digitalizacije javne uprave**

32 Maja Lovrić: **Totalitarna država in varstvo človekovih pravic**

40 Klavdija Košec: **PREDSTAVITEV MUNSC: Možnosti diplomatskega udejstvovanja za študente**

42 **Izkušnja prakse**
Maruša Sajevec: **UE Ajdovščina**
Saša Borštnar: **Ministrstvo za okolje in prostor**

45 **EPSO priprave na Fakulteti za upravo**

46 **Študentje na mednarodnih izmenjavah**
Jernej Gašpar: **Španija, Nizozemska**
Katja Miljkovič Cvet: **Španija**
Teja Bajde: **Belgija, Nizozemska**
Žiga Šarman: **Estonija**

56 Marija Sušnik: **Pridobivanje mednarodnih izkušenj tekom študija**

59 **Kri za življenje: »Prišli. Videli. Darovali.«**

60 **Konference za študente**

Kdo upravlja Evropsko unijo

Ana Retuznik
ar0132@student.uni-lj.si

Ana Retuznik je študentka 2. letnika na Fakulteti za upravo, na dodiplomski smeri Upravljanje v Evropski uniji. Skozi študij širi svoja zanimanja na različna področja, od pravnih tematik, dogajanja po svetu, do aktualnih dogodkov in problematik v Evropski uniji. Z vztrajnim in odločnim korakom stremi k soustvarjanju boljše prihodnosti.

povzetek

Esej se osredotoča na izhodiščno vprašanje oziroma tezo, kdo upravlja Evropsko unijo? So to institucije, ali države članice? Namen eseja se je opredeliti, kdo v rokah drži vajeti Unije in kdo ima večjo moč pri odločanju. Skozi različne argumente analizira osnovno sestavo Evropske unije in kako delujejo njene institucije, ter kakšna je v tem sistemu vloga držav članic. Skozi različne teorije integracije se esej nagiba v prid državam članicam in jih postavlja v osrednjo vlogo v procesu odločanja. Raziskuje, kakšni so odnosi med posameznimi institucijami in državami članicami ter kako to vpliva na sprejemanje pomembnih odločitev. Do katere mere lahko torej države članice uporabljajo institucije kot svoj vzvod pri odločanju in uveljavljanju svojih nacionalnih interesov.

Ključne besede: *Evropska unija, institucije in njihova vloga, države članice, pristojnosti, odnos med institucijami in članicami, igra interesov in moči*

UVOD

Od 50. let prejšnjega stoletja naprej smo priča nastajanju Evropske unije, kot jo poznamo danes. Države so se povezale, sporazumi so nastali in pogodbe so se sklenile. Pravila igre so zapisana, ostaja pa vprašanje, kdo so dejansko glavni igralci v tej igri interesov, koristi in kompromisov. Ali so glavni akterji zares zgolj tisti, ki so zapisani v pogodbah, ali obstajajo še drugi, ki delujejo iz ozadja? Kako močne so vezi med državami članicami in kdo vleče vse te niti, s katerimi ima moč upravljati samo Evropsko unijo? Kdo torej drži vajeti v rokah? Trdim, da Evropsko unijo vedno bolj upravljajo države članice. To bom pokazala v treh delih. Najprej bom skozi različne teorije integracije pokazala, da so države članice bile in ostajajo glavno gonilo razvoja in delovanja Evropske unije. Nato bom analizirala pristojnosti institucij in ugotavljala, da so države članice tiste, ki prek njih upravljajo EU. V zadnjem delu pa bom argumentirala naraščajočo vlogo in težo držav članic pri procesu odločanja in predstavila, kako so institucije zgolj njihov vzvod.

PROCES INTEGRACIJE

Od samih zametkov nastajanja Evropske unije še vedno vztrajno poteka proces povezovanja in usklajevanja. Tako imenovan proces integracije je pomemben za obstoj in delovanje tako raznolike skupnosti ljudi, kultur in držav. Če želimo povezati te različne deležnike in si ob tem prizadevati za skupne cilje, je treba postaviti neka pravila oziroma okvirje delovanja, znotraj katerih sta nujna povezanost in usklajenost. Evropska unija je postavila te okvirje s pomočjo ustanovnih pogodb (Adler-Nissen, 2016).

Obstaja več teorij integracije, ki nam omogočajo boljše razumevanje, kako je Ev-

ropska unija nastala in se razvijala, ter, kar je še bolj pomembno, kako deluje. Največ jih poudarja, da ravno države članice pri tem igrajo ključno vlogo (Hatton, 2011).

Zagovorniki teorije intergovernmentalizma trdijo, da so nacionalne države glavne akterke v procesu integracije, torej da imajo vlade držav članic relativno veliko moč pri odločanju. Omenjen proces lahko pospešijo, ko delijo skupne ideje in se strinjajo za doseg skupnega cilja, ali pa ga upočasnijo, ko so med njimi (močna) nestrinjanja in nasprotja interesov (Hatton, 2011).

Tudi liberalni intergovernmentalizem, naslednja teorija integracije, namenja veliko vlogo nacionalnim vladam in državam članicam nasploh. Njen avtor, Andrew Moravcsik močno poudarja vlogo nacionalnih vlad v procesu vključevanja in povezovanja znotraj Evropske unije. Ob tem pa opozarja tudi na liberalno noto: na dejstvo, da ima vsaka nacionalna vlada svoje interese in cilje, ki jih zasleduje, ko se pogaja z drugimi vladami. Na tej točki lahko prevlada egoizem posamezne vlade oziroma države članice, glede na to, kakšne so njene preference. Vsaka država članica lahko vleče niti v svojo stran, sebi v prid. Ta teorija institucije Evropske unije vidi zgolj kot sredstvo, ki skrbi, da se vsaka država članica drži svojega dela dogovora, torej da igra po pravilih igre (Hatton, 2011).

Po drugi strani pa teorija institucionalizma daje večjo vlogo v procesu integracije institucijam, vendar kljub temu še vedno v ospredje postavlja nacionalne vlade, ki preko institucij in znotraj pravnih pravil uveljavljajo svoje interese. Institucije so tako vzvod državam članicam oziroma bolje rečeno, so institucije zgolj igralne figurice, s katerimi po pravilih igre razpolagajo države članice (Hatton, 2011).

PRISTOJNOSTI INSTITUCIJ

Kljub temu pa institucije ne delujejo tako pasivno, kot se morda zdi glede na napisano zgoraj. Skozi pogajanja države članice še danes iščejo skupen jezik in kompromise. Vprašanje pa je, kdo države članice v celoti vodi oziroma usmerja do skupnega cilja. Uraden obraz tega vodstva so institucije Evropske unije. Zaradi njihove pravne podlage in pristojnosti na področju odločanja, so ravno pravšnje orodje za države članice. Posredno ali neposredno s pomočjo institucij vlečejo svoje niti in uravnavajo tok odločanja ter sprememb v Uniji. V nadaljevanju bom izpostavila tiste pristojnosti institucij, ki podpirajo to trditev.

Da lahko Evropska unija učinkovito deluje, mora imeti institucionalni okvir. Preko institucij Unija uveljavlja svoje vrednote, uresničuje cilje in zagotavlja, da so ukrepi in politike učinkoviti. Institucionalni okvir potemtakem ne služi samo interesom Unije ampak tudi interesom držav članic in nenazadnje njenim državljanom. »Pravila igre« so za institucije jasno določena v Pogodbi o delovanju Evropske unije (v nadaljevanju PDEU) in v Pogodbi o Evropski uniji (Trstenjak in Brkan, 2019, str. 89).

Evropski parlament, ena izmed sedmih institucij Unije, je edina, ki je neposredno voljena. Čeprav ima vsaka država članica predpisano število evropskih poslancev, slednji ne predstavljajo interesov držav članic, ampak interes vseh državljanov EU. Razdeljeni so po politični usmeritvi in ne po nacionalnosti. Zato Evropski parlament lahko deluje bolj neodvisno od držav članic, in ni najbolj ustrezen vzvod upravljanja državam članicam. Poleg tega je Parlament z Lizbonsko pogodbo dobil dodatne pristojnosti, s čimer se je postavil ob bok Svetu kot enakopraven zakonodajalec. Toda v Evropskem parlamen-

tu so vendarle močno prisotni nacionalni interesi. Prav tako je vloga te institucije omejena, sploh glede na močne pristojnosti drugih institucij, zato je Evropska unija upravičeno kritizirana zaradi svojega demokratičnega primanjkljaja (Trstenjak in Brkan, 2019, str. 91).

Prva od dveh institucij, ki potrjujeta, da imajo države članice glavno besedo pri upravljanju EU, je Evropski svet. Sestavljen je iz voditeljev držav ali voditeljev vlad držav članic. Njegovi člani so torej najvišji predstavniki na nacionalni ravni. Bistvena naloga te institucije je, da spodbuja razvoj Evropske unije, opredeljuje splošne politične usmeritve in določa, kateri so prednostni cilji EU. V tej instituciji lahko zelo prevladajo interesi posameznih držav članic, saj se znotraj Evropskega sveta določa, v katero smer se bo Evropska unija sploh razvijala. Menim, da se na tej točki lahko niti nadzora najbolj vlečejo vsaka na svojo stran, saj so v sestavi te institucije najbolj vplivni predstavniki, ki obenem na nek način zastopajo svojo državo in stremijo k temu, da se razvoj Unije obrne v njihovo smer, torej njim v prid. Obenem predstavlja Evropski svet najvišjo raven političnega sodelovanja med državami članicami, kjer pridejo nacionalne težnje najbolj do izraza in kjer se še posebej izrazito pokaže, da lahko konsenz med državami članicami razvoj EU močno pospeši, umanjkanje le-tega pa močno zavre (Trstenjak in Brkan, 2019, str. 108, 109).

Podobna situacija velja tudi v Svetu Evropske unije, ki je kljub naraščajoči vlogi Parlamenta še vedno glavni zakonodajni organ Unije. V Svetu je po en predstavnik vsake države članice na ministrski ravni, ki je pooblaščen za prevzemanje obveznosti v imenu vlade njegove države in za izvrševanje glasovalne pravice. Tudi v tem primeru gre torej za izvrševanje dolžnosti in nalog v duhu posa-

meznih nacionalnih vlad z različnimi interesi in težnjami. Članice lahko zelo vplivajo na odločanje znotraj Sveta, kjer se praviloma glasuje s kvalificirano večino. Na tej točki se pokaže moč držav članic in povezovanje njihovih nacionalnih interesov, saj lahko z zadostno količino glasov vplivajo na sprejem ali zavrnitev predlogov. Na tej točki ne smemo pozabiti dejstva, da si Svet in Evropski parlament delita zakonodajno oblast, kar pomeni, da je Svet članicam celo kot vstopnica za posredno vplivanje na odločanje o zakonodaji (Trstenjak in Brkan, 2019, str. 111).

Države članice imajo besedo tudi pri rednem zakonodajnem postopku, torej znova lahko posredno vplivajo na sprejem zakonodaje. Redni zakonodajni postopek začne še ena sama po sebi zelo močna in odločna institucija, to je Evropska komisija. Preden predlog novega zakona preda Parlamentu in Svetu, pred pripravo predloga med drugimi večkrat pozove nacionalne vlade, da izrazijo svoje mnenje. Tukaj nastopi moč držav članic, saj so lahko njihova mnenja vključena v končni predlog Komisije. Kljub opisanemu, pa razmerje med Evropsko komisijo in državami članicami ni vedno tako idealno in nekonfliktno. Evropska komisija je poleg Parlamenta institucija, ki deluje izrazito neodvisno od držav članic in ne omogoča, da bi države preko nje (prikrito) uveljavljale svoje interese. Ravno Komisija in omenjeni interesi držav članic največkrat trčijo skupaj in ne najdejo skupnega jezika. Glede na to, da predstavlja Komisija nekakšno vlado na evropski ravni, ima seveda izvršilno funkcijo in s pomočjo uredb, direktiv, sklepov in drugih pravnih aktov »dirigira« državam članicam. Upravičeno velja za varuhinjo Pogodb, saj skrbi, da se predpisi Unije spoštujejo in izvršujejo skladno z zakonodajo, brez izjem. V primeru, da pride do nasprotnega, je sredstvo Komisije za odpravo nespoštovanja evropske zakonodaje

tožba zaradi neizpolnitve obveznosti zoper neubogljive države članice. S tem pa vloga Komisije nekako kontrira in izpodbija mojo tezo (Trstenjak in Brkan, 2019, str. 115).

Kljub temu lahko pride do situacije, kjer članice in Komisija zamenjajo vloge. Če lahko Komisija zoper neubogljivo članico ukrepa s tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti, lahko država članica vrne to potezo s t. i. rumenim ali oranžnim kartonom. Država ima to moč, da lahko poda obrazloženo mnenje na osnutke zakonodajnih aktov, ki jih izda Evropska komisija in si s tem zagotovi, da se odločitve sprejemajo na najprimernejši ravni. Na osnovi tega mnenja, mora Komisija osnutek prilagoditi v skladu z zahtevami države članice, ga ohraniti ali celo umakniti oziroma zavreči. Komisija torej ne deluje popolnoma neodvisno od držav članic, ampak imajo slednje določena sredstva, s katerimi lahko vplivajo na delovanje Komisije in posledično na upravljanje Evropske unije (Costa in Brack, 2018).

Popolnoma nepremakljiva ovira je državam članicam Sodišče Evropske unije. Vendar tukaj države v nobenem primeru ne bi mogle, niti smeje na kakršenkoli način uveljavljati svojih interesov preko te institucije. Sodišče mora biti že samo po sebi strogo neodvisno. Skupaj z Evropsko komisijo varuje in bdi nad pogodbami, ter ima v rokah pristojnost za izrekanje kazni. Obenem skrbi, da se v vseh državah članicah evropska zakonodaja uporablja in razlaga na enak način, da za vse veljajo enaka pravila in pogoji. Kljub svojim vlogam in pristojnostim, pa ne vpliva na moč držav članic tako pogosto in konstantno, kot druge institucije, na primer Komisija. Sodišče bo ukrepalo, ko se bo zgodila kršitev prava EU. Najpogosteje obravnava ničnostne tožbe, kar je orodje držav članic za izpodbijanje aktov Unije in postopek zaradi neizpol-

nitve obveznosti, s čimer Evropska komisija nastopi proti državam članicam. Sodišče nadzoruje to »rivalstvo« med Komisijo in članicami, ter poravnava spore med njima, ko je to potrebno. Lahko bi rekli, da objektivno spremlja potek igre in zagotavlja, da se igra strogo po pravilih (Costa in Brack, 2018).

NARAŠČAJOČA VLOGA DRŽAV ČLANIC

V to igro interesov je skozi zgodovino vstopalo vedno več novih držav članic. S tega vidika si institucije vedno težje zagotovijo podporo vseh članic in težko dosežejo njihovo soglasje. Čeprav odločanje s soglasjem pada, tovrsten način sprejemanja odločitev na nekaterih področjih še vedno ostaja. Moč soglasja oziroma nesoglasja se prevesi na stran držav članic, v trenutnih zadevah glede skupne zunanje in varnostne politike, kjer velja medvladni princip odločanja, torej se odloča s soglasjem.

Kot sem že navajala skozi esej, se lahko države članice posredno ali neposredno poslužujejo upravljanja Evropske unije s pomočjo institucij. Glede na to, h katerim ciljem so članice nagnjene, torej ali k skupnim ali pa k lastnim egoističnim, od tega je potem odvisno, v katero smer bodo vodile tok odločanja in nenazadnje tudi sam proces razvoja Evropske unije. Potemtakem imajo države članice zelo veliko moč ne samo pri odločanju o aktualnih zadevah ampak tudi o tem, kakšna bo prihodnost Evropske unije.

Imamo pa še eno močno podlago, s katero so si skozi razvoj Unije države članice zagotovile možnost upravljanja te ogromne in raznolike skupnosti. Govorim o delitvi pristojnosti oziroma kako daleč, do katere mere lahko Evropska unija posega v interese države članice. Lahko bi rekli, da je to načelo subsidiarnosti nekakšen ščit državam članicam, s katerim obvarujejo svoje nacionalne interese. Prav tako jim omogoča, da lahko na določenih

področjih konkretnije poprimejo za vajeti upravljanja Evropske unije.

Države članice so opredelile področja, kjer dovolijo Uniji, da posega na njihovo nacionalno raven. Po načelu subsidiarnosti, ki je opredeljeno v členu 5(3) Pogodbe o Evropski uniji, lahko Unija ukrepa samo takrat, kadar meni, da bo ukrepanje Unije učinkovitejše, kot na nacionalni ravni. Če želi Evropska unija izpolniti svoje interese in doseči cilje Pogodb, pri tem ne sme preseči meje, ki so jo postavile njene članice. Nacionalni parlamenti zato nadzirajo Evropsko unijo in njene institucije, če se ravna po načelu subsidiarnosti in ga pravilno uporabljajo. Kar pomeni, da imajo države članice v tem primeru izredno moč pri upravljanju, saj na nek način nadzorujejo institucije.

Kot sem že omenjala, se lahko države članice na različne načine vključujejo in sodelujejo oziroma vplivajo na zakonodajni postopek in sprejemanje odločitev. Po drugi strani so nacionalni parlamenti neposredno vključeni v samo izvajanje zakonodaje. V primeru izvajanja direktiv, se najbolj kaže moč upravljanja na strani držav članic, saj lahko same izberejo in tudi odločajo, kako bodo dosegle zahtevani cilj, ki je opredeljen v direktivi. Po drugi strani izvajanje uredbe ne omogoča tolikšne fleksibilnosti. Čeprav imajo v tem primeru države članice zvezane roke, kako doseči zahtevani cilj in na kakšen način to izvesti, imajo še vedno asa v rokavu. Z ničnostno tožbo lahko zahtevajo razveljavitev oziroma razglasitev ničnosti akta, ki ga je izdala institucija.

Nekatere institucije so za države članice boljše in dostopnejše vzvod kot druge. Preko vseh enostavno ne morejo uveljavljati svojih teženj in si institucije podrežati sebi v prid ter na silo poskušati upravljati celotno Evropsko unijo.

Kljub temu naj nas to ne zavede. Če obrnemo pogled, bolj odločno kot deluje posamezna institucija, tudi tiste najbolj trdožive, bolj bo ta institucija uspešno delovala. Posledično je s tem tudi Evropska unija močnejša. Mehanizem znotraj nje deluje in jo vedno bolj krepi, ta uspešnost pa je seveda privlačna državam članicam. Te se integrirajo takrat, ko vidijo korist za svojo nacionalno vlogo. Bolj kot je Unija povezana, tako s stališča institucij kot tudi držav članic, se ta moč posledično prenese tudi na države članice, saj z uspešnostjo te skupnosti pridobivajo koristi (Usherwood in Pinder, 2018, str. 47).

SKLEP

Vloga držav članic pri odločanju glede zadev Evropske unije vedno bolj narašča in počasi, toda vztrajno prodira proti vrhu odločanja. Čeprav imajo institucije pravno podlago za izvrševanje in vodenje Unije, so zgolj uraden vzvod članicam, preko katerih lahko slednje vplivajo na odločitve, usmeritev in razvoj Unije. Odvisno je od teženj posamezne članice, kako bodo izkoriščale to moč upravljanja in odločanja oziroma kakšno igro bodo igrale. Ali bodo zaslepljene od egoizma in lastnih interesov, da posledično ne bodo več videle širše slike, ali pa bodo stremele k skupnim ciljem in solidarnosti. Od tega je nenazadnje odvisna celotna prihodnost Evropske unije. Obenem pa se nam odpira novo vprašanje, ali ta igra predvideva zmagovalca in kdo bi to lahko bil? Bomo kdaj priča zadnji potezi?

Vloga in pomen evropskega združenja za teritorialno sodelovanje v čezmejnem sodelovanju med Italijo in Slovenijo

Dušan Bremec, mag. upr. ved.
dusanbremec61@gmail.com

Dušan Bremec je magister upravnih ved, ki je trenutno zaposlen v Medobčinski upravi Mestne občine Nova Gorica, Občine Ajdovščina in Občine Brda. Sistem lokalne samouprave mu je podrobno poznan, saj je v njega že 22 let aktivno vpet tudi kot uradnik na položaju. Sodeluje pri čezmejnem sodelovanju v okviru EZTS GO kot predstavnik Mestne občine Nova Gorica v odboru za prevoz.

[Strokovne reference](#)

povzetek

O čezmejnem sodelovanju med Italijo in Slovenijo v obdobju po drugi svetovni vojni je bilo do sedaj napisanih precej literarnih del oziroma strokovne literature, kar dokazuje že tradicionalno aktivno čezmejno in mednarodno teritorialno sodelovanje na tem območju.

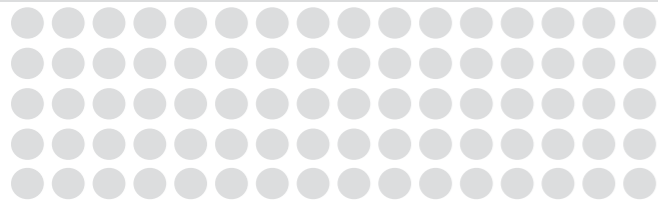
Ustanovitev Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje EZTS GO v letu 2010 pomeni velik korak k institucionalnem uresničevanju čezmejnega sodelovanja.

To je prvi primer upravljanja Interreg sredstev v EU s pomočjo čezmejnega EZTS-ja kot posredniškega organa, ki omogoča učinkovito odpravljanje administrativnih ovir.

EZTS GO ima med drugim vlogo edinega upravičenca CTN (celostne teritorialne naložbe) projektov, in sicer za dva projekta, ki sta sofinancirana iz Interreg programskih sredstev, kar pomeni inovativen, učinkovit in edinstven primer v Evropi.

Ključne besede: *evropsko združenje za teritorialno sodelovanje (EZTS), čezmejno sodelovanje, Interreg V-A, Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje EZTS GO*

UVOD

Ustanovitev Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje GECT GO/EZTS GO¹ v letu 2010 pomeni velik korak k uresničevanju čezmejnega sodelovanja, kajti namen, kot pravi Šušmelj (2018), je okrepiti teritorialno sodelovanje in uveljaviti strateške prednosti območja ter zagotoviti trajnostno sprejemljivo izkoriščanje prostorskih, socialnih in ekonomskih potencialov in s tem povečati konkurenčnost ter prepoznavnost tega območja v širšem evropskem prostoru.

V programskem obdobju 2014–2020, v Programu sodelovanja INTERREG V-A² Slovenija–Italija, je Evropska komisija³ s Sklepom iz leta 2015 v okviru celostne teritorialne naložbe za razvoj čezmejnega območja občin Gorica, Nova Gorica in Šempeter-Vrtojba s sredstvi v višini 10 milijonov evrov potrdila program dela in podelila evropskemu združenju za teritorialno sodelovanje GECT GO⁴/EZTS GO (v nadaljevanju EZTS GO) status odgovornega posredniškega organa za izvajanje celostnih teritorialnih naložb. To je prvi primer upravljanja v EU s pomočjo čezmejnega evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (v nadaljevanju EZTS) kot posredniškega organa, ki omogoča učinkovito upravljanje administrativnih ovir na čezmejnem območju. EZTS GO ima med drugim vlogo edinega upravičenca CTN-projektov⁵, ki sta sofinancirana iz programskih sredstev, kar pomeni inovativen, učinkovit in edinstven primer v Evropi.

Durand in Decoville (2020) pravita, da je EU z vzpostavitvijo EZTS želela omogočiti sred-

stvo za premagovanje pogostih omejitev pri izvajanju pobud za čezmejno sodelovanje. Rezultati pričajo o mnogih izkoriščenih potencialih za boljšo integracijo obmejnih regij, vendar je zaznati, da se EZTS-ji še vedno v celoti premalo izkoriščajo za čezmejne integracije.

Na obmejnem območju Goriške, s pogledom v polpreteklo zgodovino, kot poudarja Šušmelj (2018), je bil prvi znak približevanja Slovenije k zahodu v letu 1949. V Vidmu je bil namreč sklenjen prvi sporazum, ki je vseboval izmenjavo blaga v obmejnem območju, uredil je prehajanje meje za dvo-lastnike zemljišč in potek meddržavnega prometa na meji. Zanimivo je, da v tem obdobju skoraj ni bilo stikov med obmejnimi občinami.

Londonski memorandum⁶ iz leta 1954 je uredil vprašanje osebnega, blagovnega in javnega prometa v obmejnem območju, ki je otoplil odnose med državama.

Na osnovi Videmskega sporazuma iz leta 1955 je bilo na državni meji postopoma urejenih 52 mejnih prehodov na kopnem, od tega 9 mednarodnih, 35 maloobmejnih in 8 maloobmejnih sezonskega značaja ter 6 prehodov na morju, na katerih so lahko imetniki prepustnic prehajali državno mejo. Življenje na meji se je urejalo še z drugimi sporazumi, pretok vse do vstopa Slovenije v EU. Sodelovanje med občinama Gorica (ITA) in Nova Gorica (SLO) se je razvijalo in župana sta organizirala več dogodkov za medsebojno povezovanje na gospodarskem področju, zlasti z željo po izboljšanju prometne povezave. Klima popuščanja in sodelovanja, ki je v sedemdesetih letih zajela Evropo in katere rezultat je bila Helsinška deklaracija, podpisana leta 1975, je pozitivno vplivala tudi na poglobljanje prijateljskih odnosov ob meji. Istega leta so bili podpisani Osim-

ski sporazumi⁷, ki so rešili vprašanja med državama, ki so bila odprta po mirovni konferenci v Parizu v letih 1946/47 in sprejem mirovne pogodbe. Podpisano je bilo več dokumentov, ki so se nanašali na natančen opis poteka meje, ureditve vprašanj državljanstva, odškodnine optantov, zaščite manjšin. Podpisan je bil tudi sporazum o pospeševanju gospodarskega sodelovanja. Državna meja je postala precej odprta, kar so ugotovljale tudi druge države.

V obmejnem območju v Goriški statistični regiji⁸, je meja zaznamovala različna obdobja in pogojevala razmerje med ljudmi in državnimi sistemi. Po besedah Bufona (2011) so meje nekakšen življenjski regulatorji, ki uravnavajo naše misli in dejanja v različno obsežne prostorske enote, ki gredo od lokalnosti do globalnosti. Meje ustvarjajo različna nasprotujoča si okolja pripadnosti in izključenosti, notranjosti in zunanosti, a tudi okolja srečevanja in povezovanja. Širokova (2009) pravi, da meja, ki je iz pokrajine vizualno izginila decembra 2007, ostaja kriterij prostorskega ločevanja in oblikovanja identitete, ki opravičuje obstoj posamezne skupnosti. Po vojni, predvsem pa po nastanku nove razmejitvene linije, se je življenje na obmejnem območju za nekaj let zaprlo v dva svetova, iz katerih ljudje še danes črpajo navdih za različne simbolne interpretacije o razdeljenem mestu Gorica. Med njimi je tudi predstavljeni konstrukt »našega Berlina«. Pozabljajo pa, da je za obmejne prebivalce omenjena meja v naslednjih desetletjih postala središče menjave in trgovine, kontrabanda in priložnostnih zaslužkov.

Z odpravo Schengenske meje⁹ v letu 2007 se je sprostil tudi pretok ljudi.

Z odpravo carinske in policijske kontrole na meji so bila velika pričakovanja, da se bo po-

spešil proces čezmejnih povezav in sodelovanja. Po Šušmelju (2018) je bila velika pomanjkljivost prejšnjih čezmejnih sodelovanj v tem, da ni bilo zgrajenih institucij, ki bi povezovale skupne interese in spodbujale sodelovanje.

V primerjavi dveh zaporednih obdobj izvajanja Programov sodelovanja Interreg V-A Italija-Slovenija (IT-SI), in sicer med obdobjema 2007–2013 in 2014–2020, lahko ugotovimo, da so se finančna sredstva programa čezmejnega sodelovanja v programskem obdobju 2014–2020 zmanjšala v primerjavi s predhodnim obdobjem. Zmanjšalo se je tudi število projektov.

Slednje si lahko razlagamo z učinkovitostjo vodenja kohezijske politike EU na obravnavanem programskem območju in zmanjšanjem razvojne neenakosti.

Interreg Italija-Slovenija predstavlja v Evropi dobro prakso edinega programa z vzpostavitvijo posredniškega organa kot novega modela upravljanja, in sicer s pomočjo EZTS-ja.

EVROPSKO ZDRUŽENJE ZA TERITORIALNO SODELOVANJE - EZTS GO

Uredba (ES)¹⁰ Evropskega parlamenta in Sveta Evrope o ustanovitvi evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS) določa pogoje in načine ustanovitve EZTS na ozemlju EU.

V skladu z Uredbo o izvajanju Uredbe (ES) o ustanovitvi evropskega združenja za teritorialno sodelovanje¹¹, ministrstvo, pristojno za lokalno samoupravo¹², vodi postopek odobritve sodelovanja pri ustanovitvi in odobritev članstva v EZTS.

Naloge EZTS so omejene na izvajanje programov teritorialnega sodelovanja ali projektov, ki jih sofinancira EU v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj, Evropskega socialnega sklada in Kohezijskega sklada oziroma naloge v funkciji poenostavitve in pospeševanja teritorialnega sodelovanja z ali brez finančnega prispevka EU.

Kot pravita Durand in Decoville (2020), je EU z vzpostavitvijo t. i. orodja EZTS v letu 2006 želela za naprej zagotoviti sredstva za premagovanje pogostih omejitev poglobljanja pobud za čezmejno sodelovanje. Tako je omogočila oblikovanje nadnacionalnih institucij oziroma struktur, ki imajo pravno osebnost in lastna finančna sredstva ter človeške vire. Pri tem pa mora to orodje teoretično služiti politični paradigmi čezmejnega povezovanja in ga približati ljudem, ki živijo v obmejnih regijah.

Pred formalno ustanovitvijo Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje EZTS GO so občine njene ustanoviteljice več ali manj tesno sodelovale že nekaj desetletij pred tem, in sicer z začetkom v letu 1964, ko je bilo organizirano prvo srečanje delegacij goriških občin in na katerem so obravnavali uskladitev urbanističnih načrtov, pripravo skupnih projektov za kanalizacijo in gradnjo avtoceste Palmanova–Gorica –Ljubljana. V mesecu juliju 1974 je bila med občinama podpisana Deklaracija o sodelovanju¹³, in sicer še pred podpisom Osimskih sporazumov in v kateri so predstavniki obeh občin poudarili, da je proces odpiranje meje prinesel ugodne posledice miroljubnega sožitja dveh obmejnih narodov. Sodelovanje se je poglobilo na področju kulture, šolstva in športa ter pri izmenjavi stališč in pogledov na odprta vprašanja v urbanizmu in pri načrtovanju infrastrukture.

Po beseda Šušmelja (2018) je bilo takrat poudarjeno, da je sodelovanje dveh občinskih uprav na območju, kjer se prepletata različni družbeno-politični ureditvi, pokazatelj pomembnega elementa za gospodarski napredek in razvoj novih odnosov v tem delu Evrope.

V novem Sporazumu o sodelovanju¹⁴ sta občini Nova Gorica in Gorica potrdili željo in izrazili nujnost po nadaljevanju in pospeševanju vseh dotedanjih oblik sodelovanja ter uokvirili nameravano delovanje treh mešanih komisij, in sicer na področjih gospodarskega, kulturnega in urbanističnega razvoja.

Kasnejši Protokol o sodelovanju¹⁵ iz leta 2000 je bil razširjen tudi na druge in na novo ustanovljene občine (npr. Šempeter-Vrtojba¹⁶).

Čezmejno sodelovanje je bilo sicer najbolj izrazito med občinami Gorica (ITA), Šempeter-Vrtojba in Mestno občino Nova Gorica, ki se nahajajo v t. i. somestju mest Gorice, Nove Gorice in Šempetra pri Gorici. Potreba po sodelovanju je bila generirana iz vsakodnevnih potreb po načrtovanju usklajenega urbanističnega, gospodarskega in družbenega razvoja za zadovoljevanje skupnih potreb prebivalstva z obeh strani meje.

V zadnjem obdobju, in sicer po letu 2002, se je sodelovanje operativno nadaljevalo v okviru projekta z imenom »Srečanje treh uprav«. Ustvarjena je bila neposredna delovna komunikacija med tremi občinskimi upravami in vodstvi občin.

V okviru Srečanja treh uprav je bil celo podpisan Pravilnik o podeljevanju skupnih nagrad treh občin.¹⁷ Dogovorjeno je bilo nadaljnje skupno delovanje na področju urbanizma, in sicer s koordinacijo in har-

monizacijo procesov prostorskega načrtovanja v obmejnem prostoru in določitev glavnih prometnih vozlišč; nadalje dogovor o prestrukturiranju blagovnega terminala v Štandrežu in na MMP Vrtojba¹⁸ v sodoben skupni logistični center – logistično ploščad in blagovno borzo ter reaktivacijo intenzivne uporabe mednarodne železniške proge; nadalje skupni razvoj primarnega sektorja – kmetijstva z možnostjo razvoja skupnih projektov na področju bioloških pridelkov in zootehnike. Podana je bila tudi pobuda o prirejanju razstav/sejmov/tržnic kmetijskih proizvodov; nadalje na področju zdravstva v zvezi s sodelovanjem med obema bolnišnicama, tudi s skupnim nakupom magnetne resonance za uporabo prebivalcev z obeh straneh meje. Izražena je bila tudi namera po rednem sestajanju zdravnikov z obeh strani meje s ciljem izmenjave tehnologij in oblikovanje skupne strokovne baze podatkov; nadalje je bila izpostavljena problematika okolja, kjer je bila dogovorjena ustanovitev skupine za nadzor nad onesnaževanje okolja; nadalje na področju kulture in mladinske politike je bilo dogovorjeno sodelovanje pri organizaciji gledaliških delavnic in literarnih natečajev in izmenjava kulturnih izkušenj.

Podana je bila tudi pobuda o prirejanju razstav/sejmov/tržnic kmetijskih proizvodov; nadalje na področju zdravstva v zvezi s sodelovanjem med obema bolnišnicama, tudi s skupnim nakupom magnetne resonance za uporabo prebivalcev z obeh straneh meje. Izražena je bila tudi namera po rednem sestajanju zdravnikov z obeh strani meje s ciljem izmenjave tehnologij in oblikovanje skupne strokovne baze podatkov; nadalje je bila izpostavljena problematika okolja, kjer je bila dogovorjena ustanovitev skupine za nadzor nad onesnaževanjem okolja; nadalje na področju kulture in mladinske politike je bilo dogovorjeno sodelovanje pri organizaciji

gledaliških delavnic in literarnih natečajev ter izmenjava kulturnih izkušenj s pripravo koncertov ali potujočih razstav. Podana je bila tudi pobuda o možnosti izdelave skupnega koncertnega in gledališkega abonmaja idr. In nazadnje področje turizma, kjer je bila dana pobuda o izgradnji čezmejnih kolesarskih poti, o sodelovanju med turističnimi operaterji z izmenjavo informacij o manifestacijah itd.

Srečanje treh uprav je potekalo večkrat na leto, in sicer vsakokrat v drugi občini v okviru Poslovnika o delu treh uprav. Imenovana so bila delovna telesa – komisije za posamezna področja delovanja. Oblikovana in vzpostavljena je bila spletna stran treh uprav, ki je vsebovala aktualne informacije o skupnem delovanju v okviru projekta Srečanje treh uprav.

S povezavo obmejnih občin: Mestne občine Nova Gorica, Občine Gorica v Italiji in Občine Šempeter-Vrtojba je bilo do konca leta 2011, po večletnem postopku, formalno registrirano Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje EZTS GO, katerega cilj je spodbujanje gospodarskega in socialnega razvoja ter skupno nastopanje v evropskih ustanovah za krepitev političnih, gospodarskih, socialnih in kulturnih vezi med prebivalci prej navedenih obmejnih občin.

S pravnega vidika EZTS GO temelji na konvenciji, ki je ustanovni dokument udeleženih subjektov in na statutu, ki zajema določila glede organizacije in delovanja. Splošni cilj je spodbujanje in podpiranje teritorialnega sodelovanja na vseh področjih regionalnega razvoja, z namenom krepitev gospodarske in socialne kohezije med članicami na območju treh občin.

Območje EZTS GO. Vir: EZTS GO (2019)

Mestna občina Nova Gorica je bila zmagovalka nagrade Zlati kamen 2021¹⁹, in sicer z obrazložitvijo, da ni kraja v Sloveniji, ki bi tako tesno sodeloval s sosednjo občino onkraj meje. EZTS GO je bilo prvo združenje te vrste v Sloveniji.

Ob tem je župan, dr. Klemen Miklavič²⁰ med drugim povedal, da je nagrada Zlati kamen 2021 priznanje za najbolj razvojno in najprodornejšo občino in pravzaprav veliko priznanje, kajti po desetletjih stagnacije je

ključno, da se je začel nov razvojni cikel, ki je povezan s celotno regijo. Skupaj s sosednjo občino Gorica v Italiji tvorijo enotno urbano območje in so postali prestolnica čezmejne evroregije²¹, ki ima izjemne potenciale za razvoj gospodarstva, novih delovnih mest, turizma, prometa, logistike, znanosti, visokih tehnologij in izobraževanja.

Poudaril je, da gre za nadgradnjo uspešne integracije obeh Goric ob hkratni ohranitvi svojih identitet in vzpostavitvi čezmejne regi-

je (evroregije), ki bo namenila velik pospešek razvoju gospodarstva na podlagi odličnih priložnosti, ki se ponujajo.

Osnovna ustanovitvena akta EZTS GO sta Konvencija o ustanovitvi Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje »območje občin: Comune di Gorizia (I), Mestna občina Nova Gorica (SLO) in občina Šempeter-Vrtojba (SLO)²² in Statut kot priloga h Konvenciji.

EZTS GO že od samega začetka namerava vzpostaviti t. i. projektni laboratorij, v katerem bi lahko predstavniki vseh treh občin izmenjavali stališča in oblikovali ustrezne rešitve za reševanje skupnih čezmejnih razvojnih vprašanj. Prav operativno delovanje stalnih odborov EZTS GO omogoča doseganje skupnih sinergij pri ustvarjanju čezmejnega razvojnega načrta, ki naj bi vseboval analizo izzivov, priložnosti in skupnih pobud.

Stalni odbori EZTS GO so se v okviru finančne perspektive 2014–2020 Interreg prizadevali zagotoviti finančna sredstva za čezmejno območje občin Gorice, Nove Gorice in Šempeter-Vrtojba. Dokument povzetka ciljev, ukrepov in projektnih predlogov ter strateški načrt delovanja je potrdila Skupščina EZTS GO. Oblikovan je bil predlog za izvedbo dveh, od predvidenih treh pilotnih projektov, in sicer projekt z naslovom »Vzpostavitev čezmejne mreže zdravstvenih storitev« in projekt »Čezmejni naravni park Isonzo – Soča«.

Za vodenje teh dveh projektov sta bili ustanovljeni dve posebni delovni skupini. Za izvedbo pilotnega projekta »Čezmejni naravni park Isonzo – Soča« je bila imenovana delovna skupina iz vrst strokovnih služb občin soustanoviteljic, ki ima nalogo skrbeti za koordinacijo med vodstvom EZTS GO in

posameznimi občinami pri izbiri strokovnega kadra ter za morebitno vključevanje strokovnih kadrov iz občinskih uprav za pripravo projektov za izvedbo ter za izdelavo drugih potrebnih dokumentov za izvedbo projekta. Za izvedbo pilotnega projekta »Vzpostavitev čezmejne mreže zdravstvenih storitev« je bila imenovana delovna skupina iz vrst zaposlenih Zdravstvenega doma Nova Gorica, Splošne bolnišnice dr. Franca Derganca in Zdravstvenega podjetja Azienda per L'Assistenza Sanitaria n.2 »Bassa Friulana – Isontina, ki ima nalogo za vzpostavitev in vodenje čezmejnih dejavnosti projekta v dogovoru z upravo EZTS GO ter ostalimi pristojnimi organi in deležniki.

Drugi pomembnejši projekti EZTS GO so:

- **Projekt EPK 2025 – Evropska prestolnica kulture**, je častni naslov, ki ga EU vsako leto podeli dvema mestoma iz dveh držav članic.

- **International Project and Ideas Competition – ECoC 2025**

Cilj projekta je povezovanje dveh mest – Nove Gorice in Gorice z načrtovanjem skupnega osrednjega območja ob državni meji oziroma na območju novogoriške železniške postaje.

- **Projekt Cyclewalk**

Cilj projekta je spodbuditi ljudi, da začnejo za premagovanje kratkih razdalj namesto avtomobila uporabljati kolo in peščiti.

- **Projekt CB PUMP**

Cilj projekta je izvedba študije o odpravljanju pravnih in administrativnih ovir na področju mestnega javnega prevoza, pri čemer bodo zasnovane rešitve za vzpostavitev čezmejnega sistema javnega prevoza.

- **Projekt Cross-border e-procurement**

Cilj projekta je prikaz pravnih in upravnih

ovir, s katerimi se soočajo čezmejne strukture pri izvajanju projektov.

• Projekt IVY

Cilj projekta je izvedba plačanega prostovoljnega dela za mlade osebe, starosti med 18. in 30. letom, v čezmejnih, transnacionalnih ali medregionalnih programih in s temi povezanimi projekti.

Za izvajanje projektov oziroma delovanja EZTS GO je bilo od nastanka združenja pa do konca leta 2021 bilo skupaj zagotovljeno več kot 11 milijonov evrov.

Med raziskovanjem uspešnosti delovanja sem se dotaknil tudi mnenja županov občin soustanoviteljic, in sicer z vprašanjem: Ali so z uspešnostjo izvajanja programov Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje EZTS GO zadovoljni predstavniki ustanoviteljev?

Pripravi sem polstrukturiran intervju, z nekaterimi vnaprej pripravljenimi vprašanji. V skladu z načrtom intervjujev sem med izvedenimi intervjuji prišel do rezultata, da so sodelujoči župani zadovoljni z delom združenja, ki ga ocenjujejo z oceno uspešno. V obdobju od nastanka pa do danes je bilo evidentiranih in dejansko izvajanih več kot 16 projektov. Najbolj odmevna sta Projekt Soča in Projekt Zdravstvo, ki sta bila med prvimi projekti v okviru CTN, kjer se je združenju priznala vloga edinega upravičenca pri izvajanju čezmejnih projektov EU.

ZAKLJUČEK

Učinek delovanja EZTS GO na obmejno območje je viden z izvedenimi projekti na obeh straneh meje, npr. izgradnja kamper – stopa v Vrtojbi, brvi čez reko Soča v Solkanu, vzpostavitev dostopnih zdravstvenih storitev za državljane obeh držav, in sicer v Gorici in Šempetru pri Gorici; predvsem pa v institucionalni obliki sodelovanja, ki je bila v preteklosti velik primanjkljaj. Z delovanjem EZTS GO se je okrepilo čezmejno sodelovanje v obliki trajnostnega delovanja in izražanja skupnih interesov t. i. čezmejne regije ter nenazadnje okrepila gradnja medsosedskih odnosov na najvišji prijateljski ravni. Velikokrat je izražena ugotovitev o enotnem urbanem prostoru obeh Goric, kjer se s pomočjo EZTS GO lahko gradi skupno čezmejno prihodnost. To sodelovanje ima učinek tudi na druge oblike sodelovanja, kot je na primer skupna (soustanoviteljice EZTS GO) kandidatura za Evropsko prestolnico kulture, ki je bila uspešno sprejeta za leto 2025, in v obliki drugih čezmejnih projektov na lokalni ravni.

Z vzpostavitev čvrstih vezi institucionalnega čezmejnega sodelovanja se z vzgledom uspešnega sodelovanja posledično krepijo in vzpostavljajo čezmejne vezi tudi na drugih področjih družbenega življenja. Torej, delovanje EZTS GO ima velik učinek na čezmejno območje, ki je konkreten in v skladu z željami in potrebami čezmejnega prebivalstva.

Če dosledno upoštevamo EZTS GO kot instrument za sprostitve čezmejnega potenciala za inovacije, konkurenčnost in trajnostno rast, in sicer s spodbujanjem inovativnosti v lokalnem upravljanju, s širšo čezmejno metodo reševanja čezmejnih izzivov – upravnih in pravnih bremen; lahko ugotovimo, da ta zagotavlja konkretne rešitve na obmejnem območju dela Goriške.

Ko primerjamo sistem lokalne samouprave Italije, ki pozna celo trinivojsko členitev (italijansko: *comune*, *provincia*, *regione*) s sistemom Slovenije, ki pozna le enonivojsko členitev (občina), lahko ugotovimo sistemsko nekompatibilnost kot oviro v čezmejnem sodelovanju.

Ker pokrajine kot drugi nivo lokalne samouprave v Sloveniji še niso ustanovljene, in sicer ob upoštevanju Uredbe (ES) in slovenske Uredbe o izvajanju Uredbe (ES) o ustanovitvi evropskega združenja za teritorialno sodelovanje, bi formalno-pravno lahko EZTS GO nadomestil neenako institucionalno ravnen čezmejnega sodelovanja, in sicer v okviru statistične ali razvojne regije na slovenski strani in na ravni dežele – npr. z Avtonomno deželo Furlanijo Julijsko krajino na italijanski strani.

Misli napredno, misli digitalno: Slovenija v luči digitalizacije javne uprave

Marko Bijuklič, mag. upr. ved
bijuklic.marko@gmail.com

Marko Bijuklič je magister upravnih ved, trenutno zaposlen kot pomočnik tajnika članice VII/2 na Fakulteti za matematiko in fiziko. V letu 2022 je s strani Transparency International Slovenia prejel nagrado za najboljšo magistrsko delo s področja transparentnosti, integritete in preprečevanja korupcije. V magistrskem delu je posvetil pozornost prednostim digitalizacije, ki bi lahko bile povezane z zmanjševanjem stopnje korupcije. Je zagovornik digitalizacije javne uprave, predvsem optimizacije poslovnih procesov ob hkratnem zmanjševanju birokratskih ovir.

povzetek

Digitalizacija je danes povsod okoli nas. Čeprav nekateri do nje nimajo osebnega odnosa, nekateri pa jo vidijo kot negativno, saj menijo, da bo spremenila način dela ali pa omejila medčloveške odnose, nam le ta prinaša priložnosti za napredek, inovacije in rešitve za izzive, ki jim do sedaj nismo bili kos. Digitalizacija namreč odpravlja meje, katere je svet poznal nedolgo nazaj. Strokovni članek predstavi pričakovane učinke digitalne transformacije javne uprave, izostri vpogled v aktualne strateške dokumente digitalnega razvoja ter skozi različne analize razkriva stanje digitalizacije javne uprave v Sloveniji.

Ključne besede: *digitalizacija, digitalna transformacija, e-uprava, digitalna uprava, DESI, EGDI, OECD*

UVOD

Porast informacijsko-komunikacijskih tehnologij (v nadaljevanju IKT), od pojava svetovnega spleta naprej, močno vpliva tako na gospodarske trge, družbo kot celoto, kot tudi na način delovanja držav. Kljub danim možnostim naprednega razvoja, pa se države na proces digitalizacije odzivajo različno. S pomočjo IKT so mnoge med njimi sicer sposobne obvladovati partnersko vlogo in tudi delujejo kot digitalni zaveznik državljanov, vendar je v svetovnih študijah moč zaslediti, da pripravljenost na uporabo digitalnih storitev javne uprave ni vedno na isti stopnji. Pogosto se namreč soočamo z ogromnim številom elektronskih storitev, ki so bodisi same sebi namen, ali pa stopnja uporabe le teh ni dovolj visoka. Razloge za to lahko iščemo v digitalni ločnici, ki omejuje uporabo storitev elektronske uprave (v nadaljevanju e-uprava), v napačno zastavljenih strategijah ponudbe elektronskih storitev (v nadaljevanju e-storitve, v nezaupanju državljanov v državo, ali pa se državljanji preprosto ne zavedajo prednosti, ki jih digitalizacija prinaša (Hyytinen, Tuimala & Hammar, 2022, str. 1).

Republika Slovenija je v procesu digitalne transformacije naredila korak naprej in v marcu 2022 razglasila Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV, Uradni list RS, št. 35/2022). Namen zakonske ureditve je približati digitalizacijo državljanom, povečati digitalno vključenost prebivalstva Slovenije ter napredovati v digitalnem razvoju gospodarstva in družbe (1. odstavek 2. člena ZSDV).

Namen strokovnega članka je, na podlagi aktualnih strateških dokumentov ter na podlagi stanja digitalizacije javne uprave v Sloveniji, ugotoviti, katera so ključna področja digitalne transformacije v prihodnosti. V nadaljevanju strokovnega članka smo na kratko predstavili pričakovane učinke digitalne transformacije

javne uprave, izpostavili aktualne strateške dokumente na proučevanem področju in izvedli osnovno primerjalno analizo digitalnega razvoja Slovenije v zadnjem obdobju. Za potrebe analize smo uporabili indeks digitalnega gospodarstva in družbe (v nadaljevanju DESI), indeks razvitosti e-uprave (v nadaljevanju EGDI) in poročilo o stanju digitalne uprave v Sloveniji s strani Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (v nadaljevanju OECD).

UČINKI DIGITALNE TRANSFORMACIJE JAVNE UPRAVE

Svetovni fenomen digitalne transformacije držav nas postavlja pred dejstvo, da je informacija ključna dobrina, kateri je potrebno zagotoviti ustrezno digitalno okolje za distribucijo med deležniki. V začetkih procesa digitalizacije je bila Slovenija osredotočena na razvoj e-uprave in osnovno zagotavljanje e-storitev, medtem ko danes cilj digitalne transformacije javne uprave popolnoma spreminja koncept in kulturo dojemanja digitalnih storitev države, ki določajo nove smernice partnerske vloge med državo in državljanji. Novi trend demokracije je lahko zelo uspešen in učinkovit, če se v prvi vrsti zavedamo učinkov, ki jih prinaša. Pričakovani učinki digitalne transformacije javne uprave so (Todorovski & Vintar, 2021, str. 492):

- organizacijska preobrazba države, nove pristojnosti in zakonodajni okviri;
- usmerjenost prenovljenih, optimiziranih, personaliziranih e-storitev h končnemu uporabniku;
- optimizacija e-storitev skozi notranjo preobrazbo poslovnih procesov;
- oblikovanje javnih politik v sodelovanju z državljanji;
- zasledovanje cilja transparentne, odprte

uprave z odprtimi podatki ter sodelovanje z državljanji pri soustvarjanju e-storitev;

- sprememba kadrovske strukture v vitko, uspešno in učinkovito upravo na podlagi novih digitalnih kompetenc;
- digitalna uprava, ki na podlagi intenzivne uporabe IKT sodeluje z opolnomočenimi državljanji.

IKT se nenehno spreminjajo, zato se moramo, če želimo slediti cilju digitalne transformacije, spremembam nenehno prilagajati. Uspeh in premagovanje ovir, ki nas čakajo v prihodnosti, je odvisen od tega, kako dobro smo sestavili strateške dokumente ter na kakšen način jih bomo uresničili. Aktualni strateški dokumenti Slovenije na področju digitalizacije javne uprave so predstavljeni v nadaljevanju.

STRATEŠKI DOKUMENTI DIGITALNEGA RAZVOJA V SLOVENIJI

Naraščajoče število normativnih okvirov in strateških dokumentov na področju digitalne transformacije javne uprave opredeli Slovenijo kot zelo aktivno. Že v uvodu strokovnega članka smo omenili veljavni Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti, ki kaže na to, da Slovenija vseskozi stremi k vodilnim mestom digitalno naprednih držav. Cilji Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti so (2. odstavek 2. člena ZSDV):

- okrepiti zavest in zaupanje državljanov v prednosti digitalizacije in digitalnih orodij;
- spodbujati pridobivanje in dvigniti raven kompetenc na področju digitalnih tehnologij;
- okrepiti razumevanje IKT ter poudarjati varno in odgovorno rabo;
- dvigniti osnovno raven usposobljenosti za uporabo digitalnih kompetenc;

- okrepiti kadrovske strukture z digitalno kompetentnimi zaposlenimi;
- okrepiti šolske programe z vključitvijo pridobivanja digitalnih kompetenc;
- okrepiti razvoj podjetništva, ki temelji na digitalnih tehnologijah v povezavi z digitalnimi kompetencami.

Krovni strateški dokument Digitalna Slovenija 2020 – Strategija razvoja informacijske družbe do leta 2020 naj bi, po besedah Službe Vlade Republike Slovenije za digitalno preobrazbo, v drugi četrtini leta 2022 nadomestil strateški dokument Digitalna Slovenija 2030, vendar se to do danes še ni zgodilo. Ob pregledu realizacije strateškega dokumenta Digitalna Slovenija 2020 se Slovenija v okviru osnutka strategije Digitalna Slovenija 2030 zavezuje k izboljšanju stanja na lestvici indeksa DESI in poenotenju razvojnih prioritet s ključnimi deležniki razvojnega procesa. Digitalna Slovenija 2030 v ospredje postavlja digitalno preobrazbo na vseh ravneh družbe, ki bo izboljšala kakovost življenja. Zasledovani cilji so (SVDP, 2022a):

- kompetence in ekosistem digitalne vključenosti;
- varne in trajnostne digitalne infrastrukture
- digitalna transformacija podjetij
- digitalizacija ključnih javnih storitev

Bodočemu krovnemu dokumentu Digitalna Slovenija 2030 se pridružuje osnutek strateškega dokumenta Strategija digitalnih javnih storitev 2030. Vlada Republike Slovenije je strateško gradivo nedavno posredovala v medresorsko usklajevanje in javno obravnavo. Z zainteresirano javnostjo želi ustvariti celovit strateški dokument, ki bo v prihodnosti prinesel tudi uspešne in učinkovite rezultate. Vizija strateškega dokumenta

Strategija digitalnih javnih storitev 2030 je zagotoviti digitalne javne storitve, ki bodo usmerjene k državljanom in podjetjem ter bodo omogočile integriran, usklajen, varen in učinkovit digitalni dialog med državo in državljani. V strategiji je opredeljenih pet strateških ciljev (MJU, 2022a, str. 16–32):

- učinkovito, varno in poenoteno okolje za opravljanje digitalnih storitev;
- digitalne storitve, ki jih soustvarjajo uporabniki glede na njihove potrebe;
- uporabne rešitve za digitalno identifikacijo;
- vzpostavitev upravljanja zaupnih podatkov;
- interoperabilna in digitalno opolnomočena država.

Množico ambicioznih strateških dokumentov sestavlja tudi Strategija digitalne transformacije gospodarstva, ki je bila sprejeta v začetku leta 2022. Namen strategije je podpreti digitalni razvoj slovenskega gospodarstva in do leta 2030 postati vodilna evropska država na področju naprednih digitalnih tehnologij kot so: avtomatizacija in robotizacija, umetna inteligenca, internet stvari, podatkovne analitike, tehnologija veriženja blokov ter kvantno računalništvo. Strategija zagovarja vzpostavitev inovativnega razvojnega okolja, ki bo omogočalo stabilno rast gospodarstva na podlagi digitalne infrastrukture ter krepitev digitalnih kompetenc družbe (MGRT, 2021, str. 2).

Na tej točki velja izpostaviti še Nacionalni program spodbujanja razvoja in uporabe umetne inteligence v Republiki Sloveniji do leta 2025, ki ga je Vlada Republike Slovenije sprejela in potrdila v letu 2021. Umetna inteligenca (v nadaljevanju UI) je v sodobnem svetu prepoznana kot inovativno orodje digitalne transformacije, zato jo tudi Slovenija vidi kot eno najpomembnejših orodij pri

doseganju ciljev zgoraj naštetih strateških dokumentov. V okviru nacionalnega programa se Slovenija zavezuje, da bo do leta 2025 uresničila naslednje cilje (MJU, 2021, str. 27):

- vzpostavitev inovativnega okolja in podpora raziskavam, uvajanju ter uporabi UI;
- izobraževanje družbe na področju UI;
- inovativne rešitve UI v javnem in zasebnem sektorju ter družbi;
- okrepitev varne rabe UI;
- povečanje zaupanja državljanov v UI in posledično v tudi v državo;
- skladnost UI z zakonodajo in etičnimi usmeritvami;
- mednarodna povezljivost z zunanjimi deležniki;
- vzpostavitev nacionalnega observatorija za UI.

ANALIZA NAPREDKA DIGITALNEGA GOSPODARSTVA IN DRUŽBE

Digitalna transformacija držav je celovit razvojni proces, v katerega so vključene država, gospodarstvo in družba. Če gospodarstvo na eni strani s pridom izkorišča digitalne tehnologije, soustvarja enotni svetovni trg ter ohranja konkurenčno prednost, je na drugi strani prav digitalna družba tista, ki digitalno informacijo vidi kot globalno vrednoto, le ta pa ji omogoča povezljivost ter tvorbo novih socialnih struktur, ki sklepajo popoln digitalni krog z gospodarstvom in državo. Stanje digitalnega napredka držav evropske unije (v nadaljevanju EU) meri Evropska komisija z indeksom DESI. Namen indeksa je državam članicam omogočiti vpogled v prednostna področja digitalne transformacije. Ključne komponente indeksa DESI v letu 2022 so:

povezljivost, človeški kapital, integracija digitalnih tehnologij in digitalne javne storitve (EK, 2022, str. 2).

Na podlagi kratke analize indeksa DESI v letih od 2020 do 2022, smo glede na aktualno stanje slovenskega digitalnega napredka lahko optimistični. Slovenija se zaveda celovite digitalne transformacije, saj v letu 2022 zaseda odlično 11. mesto, s tem pa se hitro približuje vodilni deseterici držav EU. V letu 2021 je zasedla 13. mesto, v letu 2020 pa je bila uvrščena na 16. mesto. Konstanten napredek v opazovanem obdobju ter hkrati najvišjo uvrstitev doslej lahko pripišemo prizadevanjem strokovnjakov na področju povezljivosti in integracije digitalnih tehnologij. V obdobju pandemije COVID-19 je Slovenija povečala vložek v človeški kapital na področju IKT, delež strokovnjakov sedaj na tem področju sega nad evropsko povprečje. Višjo stopnjo uporabe storitev e-uprave lahko prav tako pripišemo obdobju pandemije COVID-19, kljub temu pa za evropskim povprečjem zaostajamo na področju pridobivanja digitalnih kompetenc. Omenjeno področje za Slovenijo ostaja velik izziv in ga je v prihodnosti potrebno približati ostalim komponentam digitalne transformacije (SVDP, 2022b).

ANALIZA NAPREDKA SLOVENIJE NA PODROČJU RAZVITOSTI E-UPRAVE

Države so intenzivno usmerjene k inovacijam na področju zagotavljanja storitev državljanom. V ta namen izkoriščajo dane možnosti informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter interneta. Z namenom samoevalvacije in ugotavljanja priložnosti zaboljšave na področju digitalizacije uprave, so države članice Združenih narodov (v nadaljevanju ZN) v letu 2001 razvile indeks EGDI, ki evalvira stanje razvoja e-uprav, takrat je bila opravljena tudi prva strokovna analiza.

Meritve se sicer izvajajo na vsaki dve leti, zato državam omogočajo primerljivost in učenje na podlagi preteklih rezultatov in izkušenj. Kompozitni indeks zajema 193 držav in ocenjuje nacionalne spletne strani ter strategije razvoja e-uprave posamezne države članice. Sestavljajo ga ključni indikatorji razvitosti e-uprave: obseg in kakovost storitev e-uprave, razvoj telekomunikacijske infrastrukture ter človeški kapital (ZN, 2022, str. 32).

Primerjalno gledano je Slovenija v razvoju e-uprave, v zadnjih opazovanih letih 2018, 2020 in 2022, močno napredovala. V letu 2018 je bila uvrščena na 37. mesto, v letu 2020 jo je zaznamoval ogromen preskok na 23. mesto, v letu 2022 pa je zasedla 21. mesto. S tovrstnimi rezultati jo umeščamo med države, ki tudi v časih, ko je prevladovala pandemija COVID-19, zelo hitro izkoriščajo lasten digitalni potencial. Cilj Slovenije je v času kriznih razmer, ki ogrožajo tako naše zdravje, kot tudi našo varnost, zagotoviti enako obravnavo vseh državljanov, razvijati digitalno družbo in še naprej vzgajati zaupanje v državo. Ob navedenih dejstvih je potrebno poudariti, da je Slovenija prav v vseh treh kompozitnih indeksih (primerjava glede na leto 2020), torej indeksu spletnih storitev, indeksu človeškega kapitala ter indeksu telekomunikacijske infrastrukture, napredovala za 2 mesti oziroma 6 mest pri zadnjem. Prizadevanja Slovenije na področju razvoja e-uprave so izrazitejša ob dejstvu, da globalne rezultate analize ZN, sicer kljub izboljšanim vrednostim vseh treh kompozitnih indeksov, še vedno zaznamuje ogromna digitalna ločnica med razvitimi in nerazvitimi državami (MJU, 2022b).

OECD O DIGITALNI UPRAVI V SLOVENIJI

Vlada Republike Slovenije je v letu 2019, z namenom, da bi poiskala rešitve v smeri

učinkovite digitalizacije javne uprave v Sloveniji, pričela aktivno sodelovati z OECD. S strani OECD je bil opravljen pregled stanja digitalne javne uprave v Sloveniji, ki je bil v letu 2021 zajet v končnem poročilu. Predmet analitične obravnave so bile štiri ključne komponente: upravljanje v času digitalne preobrazbe, digitalne spretnosti in digitalna kultura kot ključ digitalne transformacije, razvoj in storitve e-uprave ter upravljanje s podatki (OECD, 2021, str. 3–27).

Kot izhaja iz poročila, OECD vidi Slovenijo kot državo napredka. Pomembno je, da se Slovenija kljub političnem viharju v bližnji preteklosti še naprej zavzema za celovito digitalno preobrazbo javne uprave. Slovenija je participativno vključena v sooblikovanje digitalnih strategij na evropski ravni. Pravljena majhnost je prepoznana kot sposobnost hitrega odzivanja in prilagajanja spremembam v tehnološkem razvoju. Kljub navdušenju nad digitalizacijo gospodarstva in družbe, je potrebno še naprej stremeti k zmanjšanju vrzeli med vizijo in strateškimi usmeritvami digitalne preobrazbe na eni strani ter končnimi uporabniki na drugi strani. To nas postavi pred dejstvo, da bi morali dane priložnosti digitalizacije izkoristiti tako, da bi skozi upravljanje začrtali jasno vizijo, centralizirali strateške usmeritve na podlagi enovite koordinacije ter s tem pokrili celoten postopek izvedbe digitalizacije javne uprave, katere končni produkt bi bila konkurenčna digitalna uprava po meri uporabnika.

OECD izpostavlja tudi priložnosti, ki so vezane na razvoj digitalnih kompetenc ter digitalno infrastrukturo. Implementacija digitalnega okolja ob digitalno usposobljenih javnih uslužbencih je namreč ključ do digitalne zrelosti, ki vodi k zadovoljnim končnim uporabnikom. OECD omenja pomanjkanje zavedanja o pomembnosti tovrstnih strateških usmer-

itev ter finančnih sredstev v različnih sektorjih javne uprave, ki so temu namenjena. Krepitev naložb v digitalno infrastrukturo ob hkratnem izobraževanju javnih uslužbencev, ki bodo zmožni hitrega prilagajanja spremembam in bili učinkoviti v digitalnem okolju, je nujna. OECD svetuje, da naj pridobljena znanja ne bodo usmerjena k obvladovanju tehnoloških sprememb temveč h končnim uporabnikom. Kot primer dobre prakse in hkrati priporočilo po dodatnih krepitvah OECD izpostavlja spletni portal GOV.SI, ki zagotavlja tako informacije o delovanju državne uprave kot tudi preprost dostop do storitev, ki jih ponuja. Prav tako velja za primer dobre prakse tudi portal eUprava, ki za državljane predstavlja enotno vstopno točko za opravljanje storitev in transakcij.

OECD se strinja, da mora država nuditi kvalitetne storitve. Potrebno je maksimizirati izkoristek danih digitalnih možnosti, zmanjšati stroške interakcij, povečati učinkovitost storitev ter še naprej graditi zaupanje in zadovoljstvo uporabnikov z možnostjo vpogleda v obdelavo podatkov. OECD priporoča tudi krepitev sodelovanja na vseh institucionalnih ravneh oblasti ob hkratnem vključevanju zasebnih in civilnodružbenih deležnikov v sooblikovanje digitalnih strategij.

Transparentnost, integriteta, odgovornost ter sodelovanje vseh deležnikov so znak spoštovanja demokracije. OECD prepoznava Slovenijo kot državo odprtih podatkov, le ti so strateško usmerjeni, operativni ter pravno podprti. V ta namen v Sloveniji delujeta portala Odprti podatki Slovenije (OPSI) in STOP birokraciji, le ta je namreč pogosto vzrok nezadovoljstva končnih uporabnikov. OECD podpira tudi razvoj digitalne identitete, ki temelji na mobilnih napravah (SI-PASS) in omogoča digitalno poslovanje z državo ter digitalni podpis.

ZAKLJUČEK

Izhajajoč iz poročila OECD o digitalni upravi v Sloveniji, ki govori o tem, da je majhnost Slovenije prepoznana kot sposobnost hitrega odzivanja in prilagajanja spremembam v tehnološkem razvoju, smo lahko na aktualno stanje digitalizacije v Sloveniji ponosni. Rezultati indeksov DESI in EGDI prav tako kažejo na svetlo digitalno prihodnost Slovenije. Ob tem se je potrebno zavedati, da je digitalizacija proces, ki omogoča vsem državam enakovredne priložnosti za napredek, zato menimo, da je ob pogledu na aktualno stanje potrebno ohraniti zadostno mero samokritičnosti in vseskozi iskati priložnosti za izboljšave. Strateški dokumenti nadaljnega digitalnega razvoja v Sloveniji vsebujejo širok spekter ciljev, katerih namen je skleniti digitalni krog med državo, gospodarstvom in družbo. Slednjo prepoznamo kot prednostno področje digitalne transformacije. Nepredvidljive in hitre spremembe v razvoju IKT so namreč pogosto razlog za pojav digitalne ločnice, ki negativno vpliva na sklenitev digitalnega kroga, le popoln digitalni krog pa zagotavlja konkurenčno prednost. Slovenija kot država partnerka in digitalna zaveznica igra na tej točki ključno vlogo. Paketi ukrepov za digitalizacijo s strani Vlade (npr. uvedba digitalnih bonov na podlagi Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti) kažejo na zavedanje o pomembnosti spodbujanja, usmerjanja razvoja digitalizacije in zagotovitve ustreznega okolja za vsesplošni digitalni napredek, vsekakor pa menimo, da bi na poti Slovenije k uresničevanju zastavljenih strateških ciljev tovrstnih spodbud lahko bilo še več.

Viri in literatura

Totalitarna država in varstvo človekovih pravic

Maja Lovrić
ml41624@student.uni-lj.si

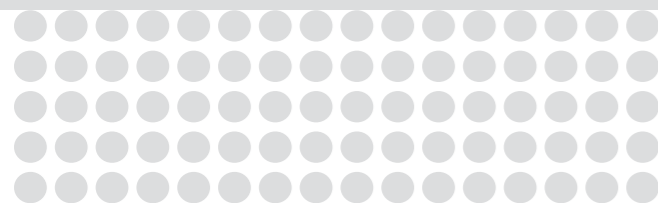
Maja Lovrić, je študentka 1. letnika programa Upravljanje javnega sektorja na Fakulteti za upravo. Zanima jo ustavno pravo, predvsem njegov psihološki vidik. Namen prispevka je prikazati kako hitro in neslišno se lahko distopična fantazija prelevi v realnost.

povzetek

Pred več kot 70 leti je George Orwell napisal grozljivo prerokbo o prihodnosti, imenovano 1984. Čeprav je leto 1984 že minilo, je njegova distopična vizija o vladi, ki bo storila vse, da bi nadzorovala ljudstvo, bolj aktualna kot se zavedamo.

Orwell učinkovito raziskuje teme nadzora množičnih medijev in vladnega nadzora, katerih elemente lahko opazimo v vsakdanjem življenju, včasih brez da bi njihovo prisotnost sploh opazili. Morda je najbolj strašljiva misel 1984, da je popoln nadzor celotnega naroda v totalitarni državi povsem mogoč. Če bi svet padel pod nadzor enega ali celo več diktatorjev, bi prihodnost zlahka postala izkrivljen, krut svet, v katerem vsak gib, besedo in dih nadzoruje vseomogočna in vseprisotna oblast, ki je nihče ne more ustaviti ali se ji celo upreti brez strahu pred smrtjo.

Ključne besede: nadzor, mediji, sovraštvo, jezik, ustava, totalitarizem

TELEKRAN (ANG. TELESCREEN)

1. Kaj je telekran? Opišite njegov izgled. Kako deluje in kaj je njegov namen?

V 1984 je Orwell opisal totalitarni sistem nove vrste. Glavna in edina stranka, Stranka je z vodjo Velikim bratom in ostalimi institucijami obvladovala ne samo gibanje in početje ljudi, temveč tudi njihove misli. Gibanje in pogovore je Miselna policija lahko spremljala preko telekrana. Telekran je bil pravokotna kovinska plošča podobna potemnelemu ogledalu, nameščena na steno v vsakem stanovanju. Dalo se ga je utišati, ampak ne popolnoma ugasniti. Predstavljal je kombinacijo televizije in videokamere. Gledalcem je nudil televizijski program in obenem nadziral njihove aktivnosti.

2. V katere človekove pravice iz Ustave Republike Slovenije tak ukrep posega?

Ta ukrep posega v 35. člen ustave republike Slovenije (varstvo pravic zasebnosti in osebnostnih pravic), ki pravi da mora biti zagotovljena nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti, njegove zasebnosti ter osebnostnih pravic. Prav tako posega v 36. člen (nedotakljivost stanovanja), ki pravi, da mora biti stanovanje nedotakljivo in nihče brez odločbe sodišča vanj ne se vstopiti ali ga preiskovati. Krši tudi 37. člen (varstvo tajnosti pisem in drugih občil), ki piše, da samo zakon lahko predpiše, da se na podlagi odločb sodišča za določen čas ne upošteva varstvo tajnosti pisem in drugih občil in nedotakljivosti človekove zasebnosti, če je to nujno za uvedbo ali potek kazenskega postopka. Obenem posega tudi v 38. (varstvo osebnih podatkov) in 39. člen (svoboda izražanja, ki narekuje da mora biti zagotovljeno varstvo osebnih podatkov in svoboda izražanja misli,

govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Vsakdo lahko svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja. S tem posega tudi v 41. člen (svoboda vesti), ker bi moralo biti izpovedovanje vere in drugih opredelitev v zasebnem in javnem življenju svobodno.

3. Pomislite na današnji čas. Kdo nas danes nadzoruje? S čim bi lahko primerjali telekran glede na njegove funkcije?

Nadzor je spremljanje vedenja, dejavnosti ali informacij z namenom zbiranja, vplivanja, upravljanja ali usmerjanja informacij. To lahko vključuje opazovanje na daljavo s pomočjo elektronske opreme, kot je zaprta televizija, ali prestrezanje elektronsko posredovanih informacij, kot je internetni promet. Vlade nadzor uporabljajo za zbiranje obveščevalnih podatkov, preprečevanje kaznivih dejanj, zaščito procesa, osebe, skupine ali predmeta. Krmilne organizacije ga uporabljajo tudi za načrtovanje in storitve kaznivih dejanj ter podjetja za zbiranje informacij o svojih tekmecih, dobaviteljih ali kupcih. Nadzor ima lahko tudi naš sosed, če z videonadzorom ščiti svojo nepremičnino vendar s tem snema tudi naše ozemlje. Ravno tako, na aktivnosti telekrana spominjajo Facebook in drugi tehnološki giganti, ki beležijo našo aktivnost na spletu in nam na podlagi tega priporočajo in ponujajo izdelke in storitve. Tehnološke možnosti za prisluškovanje po vzoru telekrana že obstajajo, vendar ne vemo kdo in koliko se jih dejansko uporablja.

SOVRAŽNIKI OCEANIJE

1. Kdo je glavni sovražnik Oceanije? Opišite ga. Kaj zagovarja? Kako se imenuje njegova organizacija in kako njegova knjiga? Kako je prikazan v odlomkih?

Glavni sovražnik Oceanije je Emanuel Goldstein, ki je bil odpadnik in dezertar, ki je bil

nekoč ena od vodilnih osebnosti Stranke, skoraj na ravni z Velikim bratom. Potem se je udeležil kontrarevolucionarne dejavnosti in zaradi tega bil obsojen na smrt, ampak je skrivnostno pobegnil. Bil je osrednja figura programa dvominutnega sovraštva, saj je predstavljal izdajalstvo in skrunitev Strankine čistosti. Winstonu se je zdel, da izgleda kot ovca, zaradi suhega obraza z ozkim nosom in puhasto kozjo bradico. Goldstein se je potegoval za sklenitev miru z Evrazijo, zagovarjal je svobodo govora, svobodo tiska, svobodo zbiranja, svobodo misli, menil je da je revolucija izdana. Bil je poveljnik mogočne vojske, podtalne mreže zarotnikov, ki se je imenovala Bratovščina. Goldstein je bil avtor tudi strašne knjige vseh zbranih krivoverstev, ki so ji ljudje rekli knjiga.

2. V preteklosti in tudi danes politiki in drugi včasih upravičeno, včasih neupravičeno, ljudi prepričujejo, da imajo sovražnika/e. Pomislite na avtoritarne voditelje, druge vplivne posameznike in medije: koga/kaj nam skušajo predstaviti kot sovražnika in nas prestrašiti? Kaj je glavni cilj tovrstne retorike?

V preteklosti je bilo veliko primerov, ko je vladar ali nekdo, ki se je potegoval za ta naziv, prepričeval ljudstvo, da imajo sovražnika. Eden takih je bilo tudi Hitlerjevo prepričevanje ljudstva, da imajo sovražnika. Ali so nacisti dejansko sami zažgali poslopje Reichstaga, je še vedno uganka, a Hitler je takrat v svojo korist obtožil nizozemskega komunista za njegov požig. Tako se je zavihtel na oblast, čeprav so mnogi slutili da za požigom stoji ravno on. Za bolj sodoben primer prepričevanja ljudstva da med njimi biva sovražnik in pozivanja k protiudaru, bi lahko vzeli državni udar v Turčiji. Turški predsednik Recep Tayyip Erdogan je bivšega tesnega sodelavca, Fethullaha Gülena obtožil, da je organizator državnega udara, kar je ta zavrnil in dejal, da je Erdogan

sam organiziral državni udar. Po njegovem neuspešnem poskusu je Erdogan pozval ljudstvo k napadu proti sovražnikom in začel čistko političnih nasprotnikov. Aretiral je več kot šest tisoč ljudi, med katerimi je več kot tri tisoč vojakov, in razrešil 2.745 sodnikov. Je v ozadju spodletelega državnega udara ravno turški predsednik, ki naj bi na ta način želel še okrepiti svojo oblast? Pri nas razširjanje demonizacije ni pogosto, negativno nastrojenost proti drugi skupini ali pa denimo stranki lahko zasledimo v opazkah, komentarjih, javnih govorih ali pa na družbenih omrežjih.. Za primer bi lahko vzeli Janeza Janšo, ki včasih svoj Twitter profil uporabi za izražanje svoje nenaklonjenost levici.

DVOMINUTNO SOVRAŠTVO IN MISELNI ZLOČIN

1. Kaj je dvominutno sovraštvo in kaj miselni zločin?

ominutno sovraštvo je sovražno nastrojen program predvajan po telekranu in se mu je nemogoče izogniti. Spodbuja nasilno vedenje in skoraj, da blaznost ob predvajanju vsebine povezane z sovražniki Oceanije. Osrednji lik programa je Emanuel Goldstein, ki pri ljudeh zaradi izdajalstva vzbuja gnus in gnev. Najbolj strašno dejstvo pa je bilo, da se nisi mogli izogniti sodelovanja pri programu. Po le tridesetih sekundah se je med ljudmi razširila ostudna ekstaza strahu, maščevalnosti in želji po mučenju ter ubijanju. Program se je zaključil z nagovorom Velikega brata. Miselna policija je pregnjala vsakogar, ki naj bi zagrešil miselni zločin - vsako delovanje, ki ni v skladu z načeli velikega brata. Najmanjša stvar te je lahko izdala, celo živčen trzljaj, nezaveden tesnobni pogled, mrmranje – vse kar je napeljevalo na nenormalnost ali kakršnokoli prikrivanje. Tovrstni zločini obsegajo vse, od govorjenja proti velikem bratu do spolnosti iz ljubezni.

2. Ali obstaja med njima kakšna povezava? Če da, jo opišite.

Miselni zločin in dvominutno sovraštvo sta povezana, saj če je bil član partije obsojen miselnega zločina, oziroma zločina proti partiji, je bil označen kot sovražnik in izdajalec in bi lahko potencialno postal del programa dvominutnega sovraštva.

3. Zdi se, da je človeška narava nespremenljiva tekom zgodovine. Tudi danes lahko najdemo primere, ko je nekdo izpostavljen »dvominutnemu sovraštvu« zaradi »miselnega zločina« ali kar tako, ker je morebiti drugačen od drugih.

Sovraštvo v nobenem primeru ni prijetno, še posebej za posameznika ali skupino, ki je sovražena. Dvominutno sovraštvo me je spomnilo na eksperiment učiteljice Jane Elliot, ki bi ga lahko poimenovali tudi "enodneвно sovraštvo". Dan po umoru Martina Luthra Kinga, aprila 1968 so tretješolci Jane Elliott iz majhnega, povsem belega mesta Riceville v Iowi, prišli v razred zmedeni in razburjeni. Pred kratkim so Kralja razglasili za junaka meseca in niso mogli razumeti, zakaj bi ga nekdo ubil. Zato se je Elliott odločila, da bo skozi enodnevni eksperiment, svoj razred podučila o pomenu diskriminacije. Svojim učencem je želela pokazati, kakšen je občutek rasizma in diskriminacije in kaj lahko povzroči ljudem. Elliott je razred razdelila po barvi oči - na tiste z modrimi in tiste z rjavimi očmi. Prvi dan je modrookim otrokom rekla, da so pametnejši, lepši, bolj urejeni in boljši od tistih z rjavimi očmi. Elliott jih je ves dan hvalila in jim omogočala privilegije, kot sta daljši odmor in hitrejše vrste za kosilo. Rjavooki otroci pa so morali nositi ovratnice okoli vratu, Elliott pa jih je kritizirala in zasmehovala njihovo vedenje in uspešnost. Drugi dan je prišla v razred in rekla da se je zmotila. Pravzaprav so rjavooki tisti, ki so superiorni. Sedaj so se rjavooki otroci znašali nad modrookimi in jim vrnili za včerajšnje vedenje.

4. Navedite kakšen primer in pomislite, če ste bili tudi sami morda kdaj tarča (žrtev) ali izvrševalec »dvominutnega sovraštva«. Kako ste se ob tem počutili?

Dvominutnega sovraštva na lastni koži nisem doživela, a sem bila v vlogi opazovalca. Bila sem v četrtem razredu in v razred je prišla nova učenka iz Albanije. Kmalu je postala tarča posmehovanja, na račun svoje narodnosti. Presenetilo me je, da so otroci na tej razvojni stopnji ne le ozaveščeni o svoji narodnosti, ampak tudi sovražno nastrojeni do drugih, kar lahko zasledimo tudi v romanu, kjer so otroci nekakšni vohuni, polni sovraštva. Za primer lahko vzamemo, deklico, ki je tujca predala policiji, ker je bil drugačen, četudi le zaradi njegovih "smešnih" čevljev. Moja sošolka se je v razredu počutila neprijetno, začela se mu je izogibati. S prijateljico sva opazili njeno nelagodje in jo po pouku povabili na sladoleđ. Ko so drugi sošolci videli, da se družimo, je sovraštvo pojenjalo. Končalo pa se je, ko je v razred prišla nova tuja učenka, ki je postala njihov novi "predmet" zasmehovanja, podobno kot Winston, ki v dvominutnem sovraštvu, sprva sovraži Stranko, potem pa frustracija preusmeri na Goldsteina.

NOVI JEZIK

1. Novi jezik (ang. newspeak) je uradni jezik Oceanije. Kaj je njegov cilj?

Novi jezik je netipičen jezik, saj ne temeljni na izumljanju novih besed, temveč na uničevanju starih brez njihove nadomestitve. Za primer, če imaš besedo "dober", ne potrebuješ besede "slab", saj beseda "nedober" zadostuje. Če pa bi želel močnejši pomen besede dober, namesto "izvrsten", rečeš "plusdober". Skušajo ga zamenjati s starim jezikom, ki je z vsemi svojimi odvečnimi besedami nejasen in nekoristen. Cilj Novega jezika je torej zmanjšanje števila besed, saj

bi tako zožili razpon misli, ki bi onemogočil miselno zločinstvo, saj ne bi bilo besed, ki bi ga izražale.

2. Pomislite na današnji čas. Najdite primere, ko je jezik orodje določene ideologije? Ali opazate prizadevanja, podobna snovalcem Novega jezika (ang. newspeaka)?

"Kakor ime komunizma, tako je tudi tvoj zvok imena postal del vsakdanjega življenja" Tako so o Josifu Stalinu pisali pesniki, ki je popolna primerjava z Velikim bratom, ki je tako kot Stalin bil neprestano navzoč v vsakdanjem življenju. Prav tako kot Stalin je užival kult osebnosti, in z rabo le nekaj besed nagovarjal narod.

Če pa za primer vzamemo današnji čas in bolj aktualno temo, bi rabo "Novega jezika" lahko zasledili na plakatih kandidatov za volitve, ki z rabo dveh ali treh besed, npr. Plakat Nataše Pirc Musar, "Za nas", nagovori jo ljudstvo - kar je značilnost Novega jezika, ki si prizadeva zmanjšanje obsega števila besed. Slogan "naše novo srečno življenje", ki je bil priljubljen na Ministrstvu obilja, prav tako spominja na slogane naših kandidatov, ki obljublajo spremembe, svobodo in boljše življenje. Prav tako plakati kot so "Za nas", "Svoboda", "Resnica" zaradi omejenosti besed, zožijo naš razpon misli, ki je tudi ena od značilnosti Novega jezika.

Ravno tako, lahko jezik kod sredstvo ideologije, zasledimo v mnogih člankih, kjer avtor besedila z izbiro besed nakazuje, ali celo vsiljuje ideologijo, ali stališče, ki ga zavzema. Popoln primer sovraštva, prikazanega skozi uporabo besed, je članek objavljen v tedniku Demokracija, ki je v javnosti sprožil val kritik in ogorčenja, saj spominja na propagando, ki so jo uporabljali diskriminatorni režimi. V zapisu Presežki 5, avtor belo raso označi za

večvredno in poziva k etničnemu čiščenju. "Ker se bela rasa ne more obraniti pred navalom nekaterih ras, bo Bog ustvaril virus, ki bo najnaprednejšo raso rešil pred uničenjem," piše avtor v omenjenem prispevku in nadaljuje: "Je Bog torej rasist? Ravno toliko kot ljudje, ki iztrebljajo določene, njim škodljive živalske in rastlinske vrste. Ne gre za rasizem, gre za očiščenje. Odstranitev plevela." Uporabo jezika kot sredstva določene ideologije lahko opazimo tudi v prevajalstvu. Prevajanje je dejavnost, v katero je vpeto sporočanje med navadno dvema jezikovnima in družbeno-kulturnima sistemoma. Daljše ko so razdalje med posameznimi sistemi, bolj napet je odnos med izvorno in ciljno obliko. Posledično prevajanje postane pomembno ideološko opredeljeno področje, ki ga je mogoče normativno opisati, upravljati, nadzorovati in manipulirati. Prevod je seveda izdelek konkretnega prevajalca, ki je interpret izhodiščnega besedila in tvorec ciljnega besedila. Prevajalčev prevod tako lahko podaja interpretacijo, ki je za ciljnega bralca nerazumljiva, enoplastna, večplastna in ideološko specifična, kar mu daje možnost da z izbranimi jezikovnimi sredstvi in lastnimi ideološkimi pogledi bralca zavaja ali pa mu celo vsiljuje lastna stališča in vrednote.

ORWELLOVA DISTOPIJA KOT SVARILLO PRED MRAČNO PRIHODNOSTJO ALI PREDRAMITEV V KRUTO REALNOST

1. Ali je po vašem mnenju roman 1984 bolj svarilo pred mračno prihodnostjo ali predramitev v kruto realnost? Zakaj tako mislite?

Po mojem mnenju je roman bolj svarilo pred mračno prihodnostjo, saj je glavna tema romana opozoriti bralce na nevarnosti totalitarizma. Osrednji namen knjige je prikazati skrajno raven nadzora in moči, ki je mogoča v resnično totalitarnem režimu, obenem pa

raziskuje, kako bi takšen vladni sistem vplival na družbo in ljudi, ki v njej živijo.

2. Navedite še druge vzporednice (podobnosti) med na eni strani Oceanijo ter na drugi strani dejanskim dogajanjem v 20. stoletju in današnjim časom, ki ste jih zaznali pri branju odlomkov.

V letu 1984 so ljudstvo nadzorovali telekrani. Danes so to družbeni mediji, ki zbirajo vsako našo gesto, nakup, komentar na spletu in so vsevedno prisotni v naših življenjih ter lahko predvidijo vsako našo željo. Mogoče je v današnjem času, Orwellovem romanu najbolj podobna Severna Koreja, zaradi hudih kršitev človekovih pravic, nesvobode, cenzure informacij, propagande in slabega političnega upravljanja.

PREDSTAVITEV MUNSC: Možnosti diplomatskega udejstvovanja za študente

Klavdija Košec

kk8094@student.uni-lj.si

Predsednica Model United Nations Slovenia Club (MUNSC)

Sem Klavdija Košec, študentka prvega letnika magistrskega študijskega programa Uprava-Upravljanje javnega sektorja. S simulacijami združenih narodov sem se spoznala že v srednji šoli, ob vpisu na dodiplomski študij pa mi je MUNSC kot obštudijska dejavnost ponudila redno udejstvovanje v takih simulacijah za mlade.

MUNSC ali Model United Nations Slovenia Club je prvi tovrstni slovenski klub, ki deluje v okviru mladinske selekcije Društva združenih narodov za Slovenijo. Klub letos praznuje desetletnico obstoja, saj je bil ustanovljen oktobra leta 2012. MUNSC je odlična priložnost za vse mlade, ki si želijo poglobiti svoje znanje o združenih narodih (v nadaljevanju ZN) in hkrati razviti ali nadgraditi svoje kompetence, kot so uporaba angleškega jezika, argumentiranje, pogajanje in pisanje uradnih dokumentov.

MUNSC letno organizira različne dogodke, ki so povezani s simulacijami združenih narodov. Na podlagi aktualnih tem organizira razna srečanja, na katerih se med drugim izvajajo krajše simulacije (imenovane »mock« simulacije), kratka predavanja, večdnevne simulacije, organizirajo pa se tudi druga neformalna srečanja članov. Osnovni namen srečanj je članom omogočiti bližji stik s samim delovanjem združenih narodov, kar omogoča seznanjenje s trenutnim stanjem po svetu in pripravo za kasnejšo karierno pot.

MUNSC je en izmed mnogih tovrstnih klubov v Evropi in širše. Z namenom širjenja in mreženja je MUNSC partner z nekaterimi ostalimi društvi. Partnerstva nam omogočajo organiziranje skupnih online debat in simulacij, kar doprinaša k izmenjavi znanja ter pletenju poznanstev. Z namenom mednarodnega sodelovanja načeloma vsak klub vsakoletno organizira eno mednarodno konferenco, na kateri se izvrši simulacija združenih narodov. Pri tem razpiše simulacijo različnih komitejev (za predstavo npr. Varnostni svet ZN, NATO, UNWomen, UNHCR, WHO), kamor se lahko prijavijo študentje večinoma ne glede na to, ali so člani tovrstnega kluba v svoji državi ali ne. Za tovrstne simulacije se iščejo tako chair-i, torej osebe, ki moderirajo debate, in delegati, ki predstavljajo eno izmed držav članic (praviloma ne države v kateri živijo).

MUNSC se vsako leto trudi organizirati vsaj eno delegacijsko konferenco v eno izmed evropskih držav. To pomeni, da se več članov hkrati udeleži ene izmed konferenc, pri čemer predstavljajo različne države v različnih komitejih. V lanskem študijskem letu smo se tako odpravili na KULMUN v Belgijo, PragueMUN v Prago in MUNUSAL v Salamanko. Hkrati MUNSC vsakoletno organizira mednarodno konferenco, ki se imenuje SALIENT in poteka v Ljubljani praviloma konec meseca junija.

MUNSC tako ponuja redno seznanjenje s človekovimi pravicami, družbenim in ekonomskim napredkom ter z drugimi aktualnimi temami združenih narodov. Pri tem omogoča konstruktivne debate, ki se večinoma izvajajo po vnaprej določenih pravilih (imenovanih Rules of Procedure ali RoP). Hkrati pripomore k seznanjenju in razumevanju delovanja združenih narodov, tako njihove strukture kot samih pravil, postopkov sprejemanja (uradnih) dokumentov in predvsem multilaterarnosti. Članom pomaga pri razvoju sposobnosti zmožnosti javnega nastopanja, lobiranja v angleškem jeziku in zastopanja določenih stališč in ostalih organizacijskih veščin, ki so pomembne v diplomatskih procesih. Nenazadnje spodbuja sodelovanje z ostalimi člani in internacionalno mreženje s tujimi študenti.

MUNSC je tako primeren tudi za vse študente Fakultete za upravo, ki jih zanimajo predstavljene vsebine. Predvsem ponuja uporabo nekaterih teoretičnih znanj, ki jih študentje pridobijo tekom študija, in razvoju kompetenc, ki lahko pripomorejo nadaljnjemu kariernemu razvoju. V primeru, da bi vas zanimalo tovrstno sodelovanje, se lahko venomer obrnete na naslednji elektronski naslov: munsc@unaslovenia.org, kjer bomo odgovorili na vaša vprašanja in vas usmerili za morebitno pridružitve klubu.

Več informacij o samem MUNSC-u in delovanju boste lahko izvedeli na predstavitvi MUNSC-a, ki bo potekala **na UL FU, v četrtek, 8.12.2022. ob 16.30**, v predavalnici P6. Vabljeni na predstavitev tudi vsi, ki vas diplomatsko udejstvovanje zanima, vendar imate kakršnekoli dodatna vprašanja, sugestije ...

vir: Freepik

Izkušnja prakse

UE Ajdovščina

Maruša Sajevic

ms2230@student.uni-lj.si

Sem Maruša Sajevic, trenutno vpisana na magistrski študijski program Uprava – Upravljanje javnega sektorja. V zadnjih treh letih sem obiskovala dodiplomski univerzitetni študijski program Upravljanje javnega sektorja in ga v letošnjem letu uspešno zaključila. V okviru tega programa je bilo potrebno opraviti praktično usposabljanje v sklopu 160 ur dela v organizaciji.

Moje praktično usposabljanje je potekalo na Upravni enoti v Ajdovščini (v nadaljevanju UE Ajdovščina), poletnih mesecih. UE Ajdovščina je državni organ, ki odloča na prvi stopnji o upravnih zadevah iz državne pristojnosti. UE Ajdovščina je organizirana v tri oddelke, vodja upravne enote je načelnica. Oddelki opravljajo različne naloge, med drugim izdaja osebnih dokumentov, vozniških dovoljenj, gradbenih dovoljenj, vodenje postopkov v zvezi s tujci, sklepanje zakonskih zvez, opravljanje overitev, ipd.

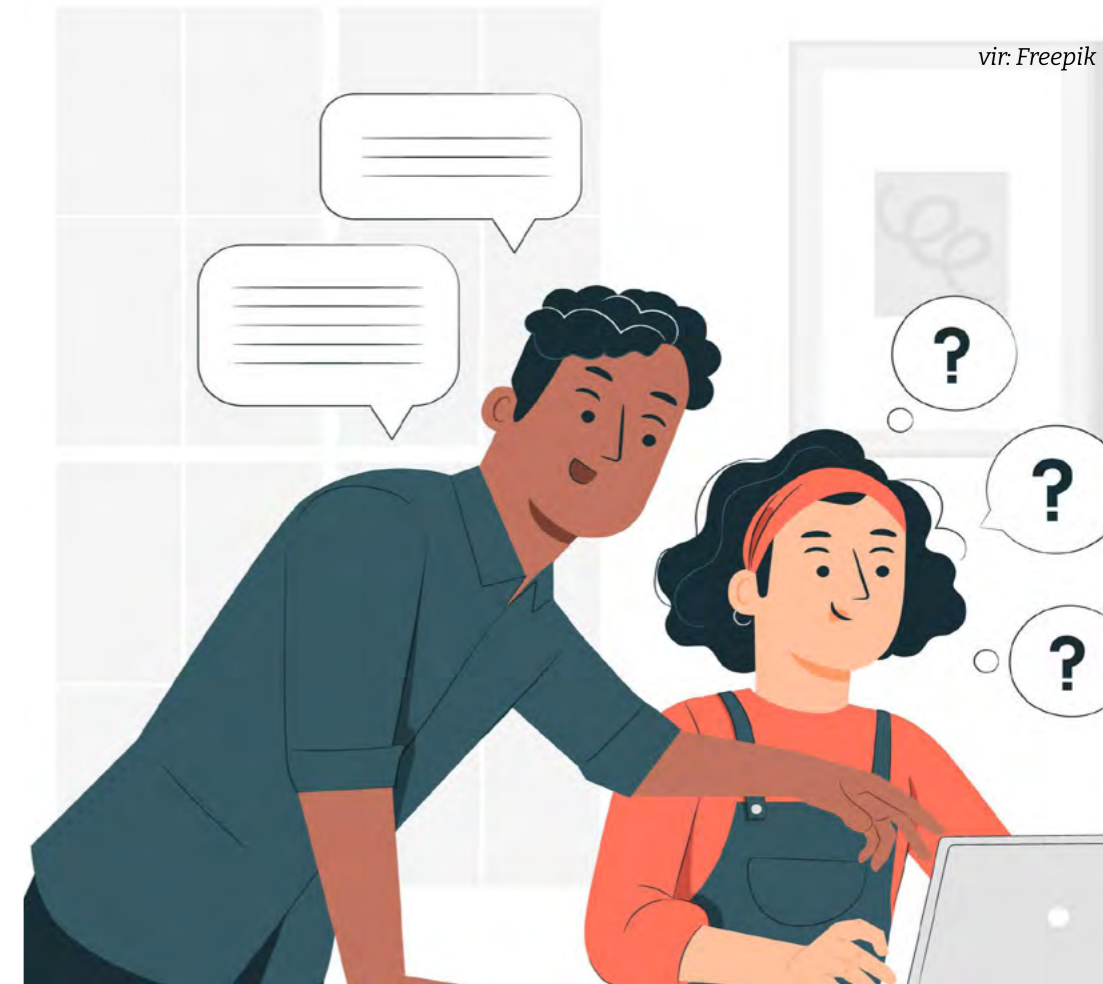
To organizacijo sem si izbrala, ker sem želela spoznati delo na upravni enoti, menila pa sem, da bi mi to spoznanje olajšalo odločitev glede iskanja službe oziroma nadaljevanja študija. Imela sem visoka pričakovanja, veselila sem se opravljanja dela, predvsem pa mi je veliko pomenila pridobitev novih spoznanj in izkušenj, saj sem imela izkušnje z delom le v zasebnem sektorju, ne pa tudi v javnem.

Ko sem prvi dan vstopila v prostore upravne enote sem se počutila sicer malo napeto in s tremo, pa vendar vesela in polna radovednosti. Zaposleni so me pričakali, kot smo bili dogovorjeni in me lepo sprejeli. Mentorica v organizaciji je poskrbela, da so me spoznali vsi sodelavci na upravni enoti. Vsi so bili zelo prijazni, vedno so mi bili pripravljene pomagati. Odgovorili so mi na vsa vprašanja, pokazali opravljanje svojih del in obrazložitev le-teh.

Moje delo je sicer v veliki meri potekalo v oddelku za upravne in skupne zadeve, v katerem sem imela nalogo oddaje in odpreme pošte, vnašanja povratnic osebnih dokumentov in vročilnic oddane pošte ter evidentiranje prejetih vlog. Delo sem opravljala tudi za oddelek okolja, prostora in kmetijstva, pri čemer sem arhivirala že zaključene zadeve in računala njihove pravnomočnosti. Pri svojem delu sem uporabljala več vrst aplikacij, med drugim sistem Krpan, Word, Excel, Prostorsko Informacijski sistem (PIS), različne registre, ipd. Opravljala sem tudi vnose orožja v register orožja in pripravljala garantna pisma za overitev.

Pri svojem delu sem morala biti posebej pozorna na varovanje osebnih podatkov strank v upravnih postopkih. Na temo varstva osebnih podatkov sem namreč pisala tudi v svoji problemski nalogi. Njihovih podatkov nisem smela deliti z nikomer, primorana sem bila upoštevati že sam GDPR, Zakon o varstvu osebnih podatkov ter interne akte UE Ajdovščina. Že pred začetkom opravljanja dela pa sem podpisala tudi izjavo o varovanju osebnih podatkov.

Vsaki dan praktičnega usposabljanja je minil drugače. Ugotovila sem kako pomembno je delo UE za državljane na različnih področjih. Naučila sem se veliko novih stvari, spoznala nove ljudi, si pridobila izkušnje in kot izgleda se na delu izkazala, saj sem po opravljeni praksi opravljala tudi študentsko delo, nadalje pa mi je bila ponujena tudi služba, ki sem jo seveda z veseljem sprejela. Menim, da je bilo opravljanje praktičnega usposabljanja na Upravni enoti velik korak v mojo samostojno kariero in sem zanj zelo hvaležna.

Ministrstvo za okolje in prostor

Saša Borštnar
sb5665@student.uni-lj.si

Zdravo, sem Saša in stara sem 22 let. Letos sem na Fakulteti za upravo vpisana v absolventska leto dodiplomskega študija Uprava, kar pomeni, da sem si vzela konkreten čas za pisanje diplomske naloge. Lansko šolsko leto, sem v 3. letniku morala opraviti praktično delo, za opravljanje katerega sem si izbrala Ministrstvo za okolje in prostor (MOP). Najprej je bilo po poslani prošnji potrebno opraviti razgovor, na katerega so me kar kmalu povabili. Počutila sem se pomembno, hkrati pa me je bilo tako strah, da sem se 2 minuti pred vstopom v sobo za intervjuje, še vedno tresla kot šiba na vodi. Nisem hotela, da bi pustila napačen vtis, ali da bi mi zavrnilo prošnjo zaradi česa, kar jim na meni ne bi bilo všeč. Na razgovoru je potem potekalo vse tako kot mora, tudi svoje misli sem zbrala in se dobro odrezala. Isti dan smo se dogovorili tudi že za prvi delovni dan prakse.

Tako se je začelo enomesečno popotovanje v spoznavanju s čim se tam ukvarjajo, spoznavanjem oddelkov, sodelavcev, inšpektorjev in samega generalnega dela na ministrstvu.

S sodelavci sem se odlično ujela, prav vsak mi je pomagal, če sem potrebovala pomoč ali če česa nisem razumela in tudi kosila smo velikokrat jedli kar skupaj. Čeprav moje delo ni bilo preveč zahtevno in sem začejala od začetka z učenjem vsega kar spada pod področje MOP, mi je bilo v veselje spoznavati delo in pomagati pri olajšanju dela nekemu drugemu. Moje delo je bila konsistenca iz urejanja dopisov za pripravo v archive, urejanju tekoče zbirke, kjer shranjujejo še nerešene zadeve, vlaganju dokumentov v personalne mape zaposlenim ter vpisovanju podatkov v bazo podatkov. Glavna naloga je bila preverjanje korektnosti podatkov pri težah odpeljanih in dostavljenih odpadkov. Delo je bilo zanimivo, vendar sem zaradi pomanjkanja računalniške opreme velikokrat morala delo najti v čem drugem. Vsak dan je bilo kaj za početi, če ne drugega pa pač zlogaš

dopise:). Kakorkoli, prakso na MOP bi priporočila vsem, ki si mogoče želijo spisati dobro problemsko nalogo, saj se ukvarjajo z veliko evropskimi direktivami, akti in zakoni. Sama sem problemsko nalogo spisala iz informacijske smeri, kjer sem predstavljala potek postopka odvoza odpadkov iz Slovenije v drugo državo. Proces sem tudi simulirala v Igrafix programu in v zahvalo dobremu mentorstvu viš. pred. mag. Anamarija Leben in Lee Nagode z ministrstva, uspela problemsko nalogo spisati z odliko.

vir: Freepik

EPSO priprave na Fakulteti za upravo

EPSO PRIPRAVE so slovenski izobraževalni program, namenjen vsem, ki bi želeli pomoč pri opravljanju vstopnih pogojev za delo v EU institucijah.

EPSO je organ, ki v imenu vseh institucij EU opravlja izbor strokovnega osebja in deluje kot »oddelek za kadrovske zadeve« EU. Njegova naloga je, da izbere ustrezne kandidate za vsa delovna mesta, ki so na voljo v institucijah EU. Če torej nekdo želi postati uradnik EU, se mora prijaviti in kvalificirati za izpite, ki jih organizira EPSO.

EPSO izpit je pogoj v postopku zaposlovanja kandidatov v institucijah in agencijah Evropske unije. Usposabljanja vam bodo pomagala razumeti metodologijo EPSO izpitov in vam omogočila vsebinsko in časovno obvladovanje različnih oblik testov, ki so na podlagi posebne metodologije razviti za ocenjevanje kompetenc za zaposlitev v EU institucijah. EPSO priprave bodo potekale v slovenskem in angleškem jeziku. Usposabljanja bodo vodena s strani domačih kot tudi gostujočih predavateljev.

Obenem želimo poudariti tudi pomembnost izvajanja **študijske smeri Upravljanje v Evropski uniji**, s čimer je FU začela zagotavljati podporo študentom na poti do evropskih in mednarodnih institucij, kjer s pomočjo najboljših strokovnjakov, tako nacionalnih kot mednarodnih, študente pripravlja na bodočo kariero. Temeljni namen smeri je, da študenti s pridobljenim znanjem in kompetencami po zaključku študija lažje uspešno kandidirajo na selekcijskih postopkih za delovna mesta v institucijah EU in suvereno opravljajo delovne obveznosti.

Več na www.fu.uni-lj.si/epso-priprave/

vir: Freepik

Študentje na mednarodnih izmenjavah

Španija, Nizozemska

Jernej Gašpar

Absolvent BVS Uprava, Poslovna uprava

jg5930@student.uni-lj.si

Sem Jernej Gašpar, star sem 23 let. Sem družaben, komunikativen, rad potujem in raziskujem svet ter preživljam čas s prijatelji. Obožujem šport, eden izmed mojih večjih dosežkov je bil pretečen maraton.

Ena izmed boljših življenjskih odločitev je zagotovo bila izmenjava v Barceloni, do katere je prišlo zelo naključno, in sicer je sošolka Neja predlagala, da greva, in sva šla. Seveda je bil postopek za prijavo na izmenjavo zakompliciran, veliko e-mailov in dokumentacije, na srečo pa imamo na fakulteti prijazno osebje, ki te čez celoten postopek vodi in usmerja. Ob prihodu pozabiš na vso birokracijo in se prepustiš užitkom, ki ti jih nudijo mesto in ljudje. Najprej sem se prijavil na šestmesečno izmenjavo, ker pa je teh šest mesecev minilo zelo hitro, sem se odločil podaljšati na celo leto.

Študij v tujini ni tako enostaven, kot se zdi, saj opravljaš univerzitetni program ekonomije in poslovanja, kar pomeni, da je veliko matematike in potrebnega predznanja, ki ga na naši fakulteti ne pridobimo. V Barceloni je tudi samo ena možnost opravljanja izpita, torej če se prvič ne naučiš dovolj in predmet padeš, ne moreš ponavljati. Izobraževalni sistem je zelo resen in intenziven, prisotnost na predavanjih pa ni obvezna. Pri veliko predmetih je bilo potrebno timsko delo kot del ocene, kar je bila dobra izkušnja saj smo se veliko naučili eden od drugega. Znanje, ki se ga pridobi je zelo uporabno, koristno in cenjeno, zahteva pa veliko truda in učenja. En teden pred izpiti smo se včasih učili tudi po 12-14 ur skupaj. Sam ne bi predlagal oz. odsvetoval nobenega predmeta, saj je vse odvisno od posameznika, kaj ga zanima oziroma veseli. Moje življenje v Barceloni je bila ena izmed najboljših izkušenj. Spoznal sem prijatelje s celega sveta, s katerimi se še danes pogosto videvamo in obiskujemo (Belgija, Nemčija, Italija, Kana-

Izlet v Andoro

da ...). V Barceloni smo večino časa preživali skupaj. Poleg življenja v Barceloni sem veliko časa preživel drugje, saj smo veliko potovali po otokih, drugih državah, hodili na zabave, koncerte in festivale. Erasmus življenje je zelo koristno pri širjenju obzorij, spoznavanju ljudi, osebni rasti, je dinamično, zabavno, nočno življenje je pa sploh top! Barcelona je sama po sebi Erasmus/mednarodno mesto in se v resnici nismo kaj dosti družili z domačini, saj tudi nismo imeli skupnih interesov. Vsak dan je bil nekaj posebnega, nova dogodivščina.

Po končani izmenjavi v Barceloni, sem se vrnil v Slovenijo in se po dveh mesecih odločil za opravljanje prakse. Ko sem pregledal spletno stran ErasmusIntern, sem se prijavil za Nizozemsko in bil po treh

razgovorih izbran v podjetju Seaborough v Amsterdamu. Delo opravljam v zelo mednarodnem timu in sicer na področju komercializacije in poslovnega razvoja podjetja oziroma programa Life Science. V okviru službe oziroma prakse hodim tudi na srečanja, konference in dodatna izobraževanja, npr. v Frankfurt (Light + Building Fair), v Pariz na konferenco (Huawei Connect) in Internet of Things. Delovne razmere in okolje so super, vsak dan je prijetno priti v pisarno. Ljudje so srečni in zadovoljni! Podjetje mi tudi omogoča veliko stvari in dodatnih izobraževanj, za katere sem zelo hvaležen in verjamem, da mi bodo pridobljeno znanje in izkušnje zelo koristili.

Življenje v Amsterdamu je odlično, standard življenja je visok. Mesto je urejeno, ima lepe parke, predvsem pa veliko festivalov! Moji načrti za prihodnost so zelo negotovi, v tem trenutku pa bi rad ostal še nekaj mesecev na Nizozemskem.

Sam bi priporočal študij ali prakso v tujini vsem, ki so preprosti, samostojni, družabni in znajo poskrbeti zase. Erasmus življenje oziroma študij v tujini ni poceni, seveda pa je tudi odvisno od izbrane države in načina življenja.

Izlet v Pireneje

Španija

Katja Miljkovič Cvet

km1347@student.uni-lj.si

V študijskem letu 2021/22 sem se udeležila študijske izmenjave v mestu Huelva (Andaluzia, Španija, kjer sem obiskovala Facultad de Ciencias Empresariales y Turismo). Študijske izmenjave sem se udeležila dvakrat po šest mesecev. Ker med prvo izmenjavo leta 2020, zaradi zapiranj tako države kot socialnega življenja, nisem mogla le te izkusiti v vsem svojem čaru, sem se ponovno odločila za izmenjavo v istem mestu, saj mi je kljub vsem preprekam priraslo h srcu. Izkušnja je bila v obeh primerih edinstvena in zelo drugačna, vendar vedno izjemna ter vredna vseh predhodnih pomislekov in zadržkov.

Za izmenjavo v tujini sem se odločila zaradi želje po potovanju, spoznavanju novih ljudi, nove kulture, izboljšanju znanja tujih jezikov, novih načinov poučevanja, novih predmetnih vsebin, ter pridobivanja novih kompetenc in znanja, kar bi bilo nemogoče, če bi ostala v Sloveniji. Prvič je bila odločitev o odhodu malo težja, saj 6 mesecev v novem okolju brez poznanih oseb ni ravno najlažje, ko pa sem na izmenjavo odhajala drugič, sem komaj čakala da zopet spoznam nove ljudi in se podam v nove izzive.

Vsekakor je pred odhodom potrebno postoriti marsikaj v zvezi z birokracijo ter usklajevanjem predmetov, vendar pa celoten postopek poteka zelo počasi in vodeno, tako da so skrbi odveč. V mednarodni pisarni pri Mariji pa sem se lahko posvetovala kadarkoli o dodatnih vprašanjih in dvomih.

Največja razlika med študijem v Sloveniji in študijem v tuji državi, v mojem primeru Španiji je bila v bolj neformalnem odnosu študentov in profesorjev. Predvsem zaradi razlike v kulturi, med profesorjem in študenti poteka veliko več komunikacije, vzpostavi se spoštljiv prijateljski odnos, a vendar kljub temu z vzpostavljenjo avtoriteto. Več je vpetosti študentov v pogovor med samimi predavanji. Sama sem obiskovala predmete tako v španskem kot angleškem jeziku. To mi je omogočilo pregled nad delom profesorjev s tujimi Erasmus študenti, kot tudi samo z domačimi študenti. Ker sem večino predmetov opravljala med in po času epidemije, je bilo zaradi tega občutno več samostojnega dela (seminarskih nalog in projektov).

V Španiji sem opravila 8 izpitov med katerimi bi izpostavila predmet E-business, kjer smo morali izdelati svojo spletno stran z svojimi idejami in produkti. Čeprav je bil projekt individualen, sem od tu odnesla največ znanja.

Svoj prosti čas sem preživljala v športnem duhu (tek, joga, fitnes), sicer individualno, vendar pa so bile v sklopu študentske organizacije organizirani tudi izleti v naravo in druge aktivnosti (bowling, zabave, skupni obiski plaž, drugih mest). Ko pa smo imeli več prostega časa, med zimskimi ter prvomajskimi počitnicami, sem s prijatelji potovala po različnih krajih Španije ter Portugalske (Sevilla, Cordoba, Granada, Malaga, Lizbona in druge).

Sevilla- Španija

Erasmus atmosfera je bila prijetna, spoznala sem veliko študentov iz različnih držav, tako evropske unije kot ostalih držav sveta - Mehike, Ekvadorja, Indije in druge. Največ pa sem se družila z domačini, ki tam živijo, s katerimi smo postali dobri prijatelji, zato se tudi kadarkoli lahko brez težav z veseljem vrnem in vem da bom vedno sprejeta.

Študija v tujini ne bom nikoli pozabila zaradi oseb, ki sem jih spoznala med svojim bivanjem, jezikovnih izzivov, ki sem jih brez težav premagala ter odlične atmosfere. Če bi imela možnost, bi se za izmenjavo odločila že na dodiplomskem študiju. Izmenjava mi je omogočila odlično potnico v samostojno življenje, več strpnosti ter me nadgradila v boljše različico same sebe.

Študentje, ki ste v dilemi in razmišljate ali bi na izmenjavo odšli ali ne, ne razmišljajte preveč in se na izmenjavo čimprej prijavite. Nepozabna, edinstvena izkušnja na poti do samostojnosti in postajanja najboljše različice samega sebe.

PS: Glede financ pa je sledeče, nekaj sredstev je zagotovljenih in nepovratnih, vendar kljub temu priporočam vsaj nekaj osebnih prihrankov, saj nikoli ne veš kakšne prilike se odpirajo tekom študija. Vendar pa se kljub temu ves denar prej ali slej povrne, čas in mladost pa sta neprecenljiva, zato denar ni takšna ovira kot se morda zdi na prvi pogled.

Algarve - Portugalska

Belgija, Nizozemska

Teja Bajde

tb7085@student.uni-lj.si

Vsakič, ko pomislim na besedo izmenjava obudim spomine, ki bodo za vedno eni izmed mojih najboljših v življenju. Izmenjava predstavlja nekaj, kar lahko človeka postavi izven cone udobja in ga postavi v novo okolje, kjer se posameznik nauči navezati nove stike in si konec koncev za neko določeno časovno okolje ustvariti življenje v neznanem.

Kaj te je prepričalo, da si se odločila za izmenjavo v tujini?

Že kot otrok sem zelo rada potovala, odkrivala nove kraje, spoznavala različne kulture in preprosto uživala v spoznavanju novih ljudi. V osnovni in srednji šoli, sem se udeležila nekaj izmenjav v sklopu šole, kjer smo za kakšen teden odpotovali v tujino in bili tam nastanjeni pri gostiteljskih družinah. Takšne izkušnje so bile zame fantastične, saj sem iz vsake takšne izkušnje dobila nove vpogleda, ki mi jih nihče ni mogel vzeti. Ravno zaradi tega sem vedela, da je izmenjavana v času študija, nekaj kar ne smem izpustiti iz rok.

Kje si si bila na izmenjavi (univerza, mesto, država), koliko časa in kako bi z nekaj besedami opisala izkušnjo v tujini?

Na koncu sem se pristala na izmenjavi v Belgiji, ki ni bil ravno moja prva želja, ampak je bil le Bruselj takšna destinacija, kamor sva se lahko odpravila jaz in moj fant. Moja izmenjava je potekala na fakulteti EPHEC in je trajala 6 mesecev.

Priprave pred odhodom so običajno velik zalogaj (birokracija, usklajevanje predmetov, iskanje namestitve, načrtovanje poti,...). Kakšne so tvoje izkušnje?

Kljub veliki želji po izmenjavi pa sem imela v sebi neprestano tudi dvome, zaradi katerih sem razmišljala, če je izmenjava res prava izbira. Prva ovira na katero sem naletela je zagotovo družina, saj sem nanjo močno navezana in sem se bala, da bom zamudila vse pomembne dogodke, rojstne dneve in na sploh trenutke z njimi. Kljub vsemu je bila moja želja po izmenjavi prevelika in na srečo, se je na izmenjavo z mano odpravljal tudi moj fant. Druga ovira zaradi katere sem dvomila o izmenjavi je bil finančni zalogaj. Belgija in življenje tam je nekoliko dražje kot v Sloveniji zato nisem vedela kako bom lahko finančno prišla skozi mesec. Sama sem v času študija neprestano delala in zato sem se nekoliko zanašala, da bom z nekaj prihranki lahko lažje živela v Belgiji. Na koncu se je izkazalo, da z Erasmus finančno pomočjo lahko preživiš, če le pametno porabljaš denar.

Kateri predmeti so ti bili najbolj zanimivi in zakaj? V čem se študij na omenjeni univerzi razlikuje od študija na Fakulteti za upravo (prednosti in slabosti)? Katere pozitivne izkušnje bi lahko prenesli oz. uvedli v pedagoški proces na Fakulteti za upravo?

Predmeti, ki sem jih izbrala, so bili vsi zelo zanimivi, saj je bil pristop prenašanja znanja drugačen in ga nisem bila navajena. Zelo všeč mi je bil predmet Cross Cultural Business Management, saj ga lahko v praksi uporabljaš praktično vsak dan. Že ko sem bila na izmenjavi, sem opazila, kako različni smo si ljudje, naše kulture in način razmišljanja in na ta način koristila

znanja, ki smo se jih učili pri tem predmetu. Sedaj, ko pa sem zaposlena v zelo mednarodno obarvanem podjetju pa lahko to znanje še bolj uporabljam.

Študij na EPHEC se v primerjavi s FU razlikuje predvsem v tem, da njihovo izobraževanje temelji bolj na obravnavi praktičnih primerov iz okolja in velikokrat je končna ocena sestavljena iz več projektov, kjer so študentje razdeljeni v skupine.

Kakšna je bila Erasmus atmosfera? Je bilo veliko tujih študentov? S kom si se največ družila? Kako je deloval »buddy system«? So vas »domači« študenti lepo sprejeli?

Na tej fakulteti sem bila med Erasmus študenti edina, ki je prihajala iz Slovenije in to mi je bilo res všeč, saj imaš več možnosti, da vzpostaviš stike.

Vseh Erasmus študentov nas je bilo približno 40, ampak kot je logično, sem se z nekaterimi družila manj z nekaterimi več.

Vključevanje na izmenjavi je zelo enostavno, saj nekako vsak pride v neko nepoznano okolje in je zato lažje, če greš čez določene stvari skupaj. Tudi podpora tujim študentom je res dobro organizirana. Tuji študentje smo bili vključeni tudi v projekte, ki so jih morali izvesti tamkajšnji študentje in čisto vedno so bili na razpolago različni študentje, ki so te po navadi kar preko WhatsApp usmerili kam moraš itd.

Kako si preživljala prosti čas, si se udeleževala kakšnih obštudijskih dejavnosti?

Na izmenjavi nikoli ni dolgčas. Ob prostem času sem po večini raziskovala okolico in tako obiskala kar nekaj novih krajev, poleg tega pa sem veliko časa preživela z Erasmus sošolci.

Kaj bi svetovala našim študentom, ki so v dilemi glede izmenjave v tujini (ali se sploh odločiti, kako izbrati univerzo, državo, kako glede financ, iskanja namestitve, izbora predmetov,...)?

Vsakemu študentu bi iskreno svetovala, da se udeleži izmenjave. To je morda lahko prva večja življenjska izkušnja, ki še tako obogati vsak CV in te hkrati nauči bolj na široko gledati na

Prizor iz Bruslja

določene situacije. Priporočala bi, da pred izbiro univerze vsak pri sebi premisli kakšna pričakovanja ima posameznik od te izkušnje in pa da na različne načine pride do zaključka, katera univerza je najboljša zanj. S tem mislim, da se vnaprej pozanima kako se ovrednotijo različni predmeti in kako se priznajo na FU, koliko sredstev lahko dobi in pa vsaj malo vpogleda kakšni so stroški življenja v določeni državi.

Imaš kakšno anekdoto, zanimivo dogodivščino, ki bi jo lahko delila z nami?

Študija v tujini ne bom nikoli pozabila, ker sem verjetno zaradi izmenjave sedaj že 2 leti na Nizozemskem. Verjetno se ne sliši ravno smiselno, a ko sva se s fantom vrnila iz izmenjave, sva se še v istem letu preselila na Nizozemsko, približno uro stran od tam, kjer sva bila na izmenjavi.

Ker sem se v Bruslju nekoliko bolj spoznala z Erasmus izmenjavami, sem vedela, da imamo študentje na voljo tudi Erasmus prakse, ki so prav tako koristne kot tudi študijske izmenjave. Po tem, ko sva se preselila, sem se tukaj udeležila še dveh Erasmus praks v različnih podjetjih.

V prvem podjetju sem pomagala pri vsakodnevnih administrativnih nalogah v HR, v drugem pa sem morala izpeljati projekt vezan na izboljšanje poslovnega procesa. Druga praksa in podjetje sta me tako navdušili, da sem se tukaj tudi zaposlila. Trenutno o vrnitvi v Slovenijo ne razmišljam, saj bi si rada nabrala nekaj izkušenj v tujini. Poleg tega pa delam v podjetju, ki res dobro skrbi za zaposlene in za njihov razvoj na delovnem mestu. Kljub vsemu pa pogrešam gore, naravo, prijatelje in družino, ki so v Sloveniji, zato bi se na neki točki verjetno vseeno vrnila v Slovenijo. Ne vem točno kdaj, kar pa vem je, da bo čas verjetno pokazal kdaj bo pravi čas za vrnitev.

Za konec bi rada izrazila še to, da morda je izmenjava pot v neznano, a kljub vsem dilemam je morda ravno ta izkušnja tista, ki vam bo za vedno spremenila življenje. Meni ga je.

Estonija

Žiga Šarman

Absolvent, Univerzitetni program Upravljanje v Evropski uniji
zs1974@student.uni-lj.si

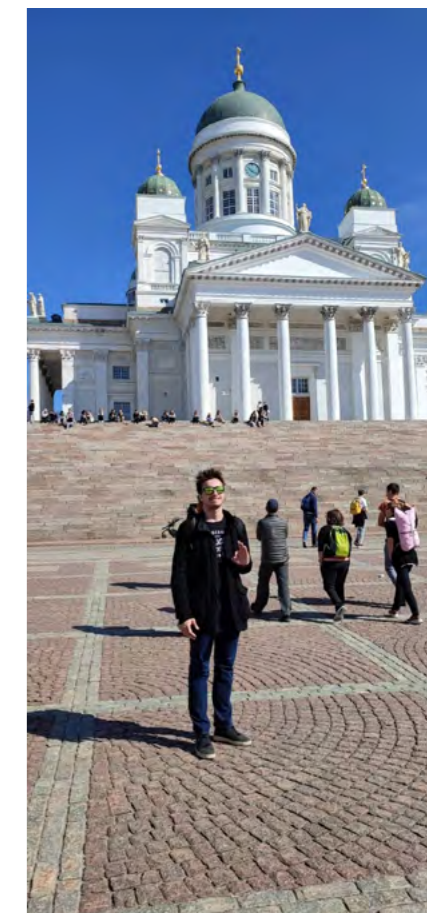
Sem Žiga Šarman, študent Fakultete za upravo, programu Upravljanje v Evropski uniji. V študijskem letu 2021/2022 sem se odločil oditi na Erasmus+ izmenjavo v glavno mesto Estonije, Talin. Moja izmenjava je potekala v spomladanskem semestru, v Talinu sem preživel slabo polovico leta. Obiskoval sem Tallinn University of Technology oziroma krajše »TALTECH«, kjer sem opravil 4 predmete.

Za Erasmus+ izmenjavo sem se odločil, ker je bil študij v tujini nekaj, kar me je vedno zanimalo, hkrati pa sem želel preizkusiti samega sebe v popolnoma neznanem okolju. Izbira Estonije, kot države za opravljanje študija v tujini marsikoga preseneti, saj gre za majhno baltsko državo, ki z svojimi nizkimi temperaturami v glavnem ne velja za najbolj privlačno destinacijo. Osebnost me je privlačila, ker nobene od baltskih držav še nisem obiskal, dodaten razlog pa je predstavljala tema moje diplomske naloge, kjer odprte podatke Slovenije primerjam z Estonijo, ki velja za veslesilo na področju digitalizacije. Izbira mesta Talin pa mi je bila tudi precej samoumevna, saj gre za daleč največje mesto v Estoniji, ima dobre letalske povezave in brezplačen javni prevoz.

Priprava pred odhodom na izmenjavo je potekala dokaj gladko. Drži, v kratkem času se dobi veliko informacij o dokumentih, ki jih je potrebno izpolniti in oddati in verjamem, da to študentom povzroča največ stresa. Moj nasvet bi bil, da se je treba lotevati ene stvari za drugo v svojem tempu in si sproti delati kljukice pri že oddanih dokumentih, saj tako hitro dobiš občutek, da z vso dokumentacijo neverjetno dobro napreduješ.

Študij na gostujoči univerzi je nekoliko drugačen kot v Ljubljani, saj so vse fakultete zbrane na enem mestu v kampusu in se tako bolj čuti študentski utrip. Poleg predavalnic je namreč ogromna knjižnica, številni prostori s hrano in pijačo, fitnes, telovadnica, soba študentske organizacije, garderobe in drugo. Sam študij po predmetih je potekal deloma v predavalnicah in deloma na daljavo. Pri večini predmetov se študent sam odloči ali bo odšel na fakulteto, ali pa bo predavanje spremljal na daljavo. Omembe vredno je tudi to, da lahko študent k izpitnemu roku pristopi le dvakrat, ocene pa so od 0 do 5.

Skoraj vsi predmeti so imeli končno oceno sestavljeno iz izpita in skupinskih nalog, predstavitev, kolokvija ali kvizov, zanimivo pa je bilo, da je obvezna prisotnost bila skoraj tuj pojem. Po težav-

Ogled katedrale v Helsinkih

nosti bi TALTECH ocenil, da je primerljiva s Fakulteto za upravo, vendar to močno temelji na tem, katere predmete opravljaš. Od predmetov, ki sem jih obiskoval, se mi je najbolj vtisnil v spomin predmet o sodobnih mednarodnih odnosih, saj je profesor ob koncu semestra organiziral simulacijsko igro, kjer smo se študenti preizkusili v vlogah predstavnikov svetovnih velesil, ravnati pa smo morali v skladu z navodili »naše države«.

V času bivanja v Talinu sem stanoval v hostlu (250 EUR/mesec) blizu centra mesta, ki je bil namenjen ravno Erasmus študentom. Študenti znotraj hostla smo se hitro zelo dobro ujeli, zato smo veliko večino aktivnosti počeli skupaj v večjih ali manjših skupinah. V skupinah se vedno najde kdo, ki ima nove ideje, želi nekaj početi ali pa je za nekaj slišal od nekoga drugega in želi to preizkusiti tudi sam. Poleg športnih aktivnosti, ogleda mesta in muzejev ter rednih zabav so izleti predstavljali najboljšo prostočasno aktivnost. V času izmenjave sem poleg Estonije obiskal še Finsko, Švedsko, Litvo in Latvijo, saj je priložnosti za krajše izlete ogromno. Talin predstavlja odlično izhodišče za obisk Helsinkov na Finskem s trajektom, ali izlet z avtobusom do glavnih mest Latvije in Litve, torej Rige in Vilne. Vse naštetu sem obiskal skupaj z Erasmus študenti, ki sem jih spoznal v hostlu, vendar nikoli s popolnoma isto skupino, saj sem se tako lahko z nekaterimi še bolje spoznal.

Najzanimivejšo dogodivščino tekom Erasmus izmenjave sem doživel ravno na enem izmed izletov. V Talinu, tako kot v večini mestih, v okviru študentske organizacije deluje ESN (Erasmus student network), ki je redno organizirala zabave, športne aktivnosti, izlete in druge aktivnosti. Izlet, ki sem se ga udeležil se je začel v Talinu od koder smo s trajektom odšli do Helsinkov, tam pa smo se povzpeli na križarsko ladjo, ki nas je čez noč pripeljala do Stockholma. Na križarki je bilo okoli 3000 študentov, na ladji pa je bilo mogoče najti restavracije, trgovine, casino, nočne klube, bazen in celo savne. Prvo noč so se zabave na ladji kar vrstile, ob jutranjih urah pa smo prispeli v Stockholm, za ogled katerega smo imeli do konca dneva. Zvečer smo se vrnili na križarko in sledila je še ena noč noro dobrih zabav, naslednje jutro pa smo se ponovno izkrcali v Helsinkih, ki smo si jih še na kratko ogledali, preden smo se s trajektom vrnili v Talin. Bilo je nepozabno, izlet se je z razlogom imenoval »Pirates of the Baltic Sea«.

Študija v tujini ne bom nikoli pozabil zaradi:

- dodane samostojnosti, ki sem jo pridobil,
- spoznanja mnogih, zanimivih posameznikov iz Evrope in drugih delov sveta,
- dokaj drugačnega podnebja,
- obiska 5 različnih držav,
- novih mednarodnih prijateljstev,
- spoznanja načina delovanja študija v drugih državah.

Moj nasvet študentom, ki premišljujejo o Erasmus izmenjavi je sledeč: bodite samozavestni in se podajte na Erasmus izmenjavo, saj boste od te izkušnje odnesli ogromno. Postali boste bolj samostojni, bolj samoiniciativni in komunikativni, seznanili se boste z novim okoljem, kulturo, ljudmi in načinom študija. Izberite državo/mesto, ki vas zanima, dobro premislite preden se odločite vpisati predmete (preglejte učne načrte predmetov) in pozanimajte se glede nastanitev, kjer so pogosto bivali pretekli Erasmus študenti. Zabav v Erasmus okolju nikoli ne primanjkuje, svetoval pa bi tudi, da svoje študijske obveznosti opravljate sproti, saj boste tako imeli najmanj zapletov ob zaključku izmenjave, hkrati pa se vam bodo predmeti priznali tudi na FU. Erasmus štipendije so odlične in vam lahko ob izbiri relativno »poceni« države pokrijejo velik del stroškov, vedno pa je dobro imeti še nekaj prihrankov, saj se vedno lahko pojavi priložnost za izleta ali aktivnost, ki je ne boste hoteli zamuditi.

Skupinska slika v študentskem hostlu Endla 4

Pridobivanje mednarodnih izkušenj tekom študija

Marija Sušnik

marija.susnik@fu.uni-lj.si; international@fu.uni-lj.si
Erasmus+ koordinatorica na Fakulteti za upravo
Služba za raziskave in razvoj, mednarodna pisarna

Na Fakulteti za upravo v okviru Službe za raziskave in razvoj deluje mednarodna pisarna, kjer se trudimo vzpostavljati sistem, ki vsakemu študentu omogoča, da tekom študija pridobi vsaj eno mednarodno izkušnjo. Načinov za to je več, in sicer:

- udeležba na **študijski izmenjavi** v tujini (cel semester);
- opravljanje **študijske prakse** v tujini (min. 2 meseca);
- udeležba na **mednarodnih kombiniranih intenzivnih programih** (poletne in zimske šole, ki so organizirane delno virtualno in en teden v živo v tujini);
- opravljanje **izbirnih predmetov na FU, ki se izvajajo v angleškem jeziku** skupaj s tujimi študenti, ...;
- **tutorstvo za tuje študente** (pomoč in druženje s tujimi Erasmus+ študenti).

Študentom želimo predvsem približati mednarodne izmenjave in jih spodbuditi, da del svojih študijskih obveznosti opravijo v tujini s pomočjo različnih oblik štipendiranja (Erasmus+, Ceepus, DAAD in drugi).

Mednarodne izkušnje bogatijo osebni in karierni razvoj posameznika

Vsaka mobilnost in sodelovanje v mednarodnem okolju pomenita odkrivanje novih znanj, kulture, jezika, novega sveta, novih veščin in predvsem spoznavanje samega sebe. Izmenjava v tujini namreč poleg strokovnega razvoja pomembno vpliva na razvoj mehkih veščin, ki se pričakujejo na trgu dela

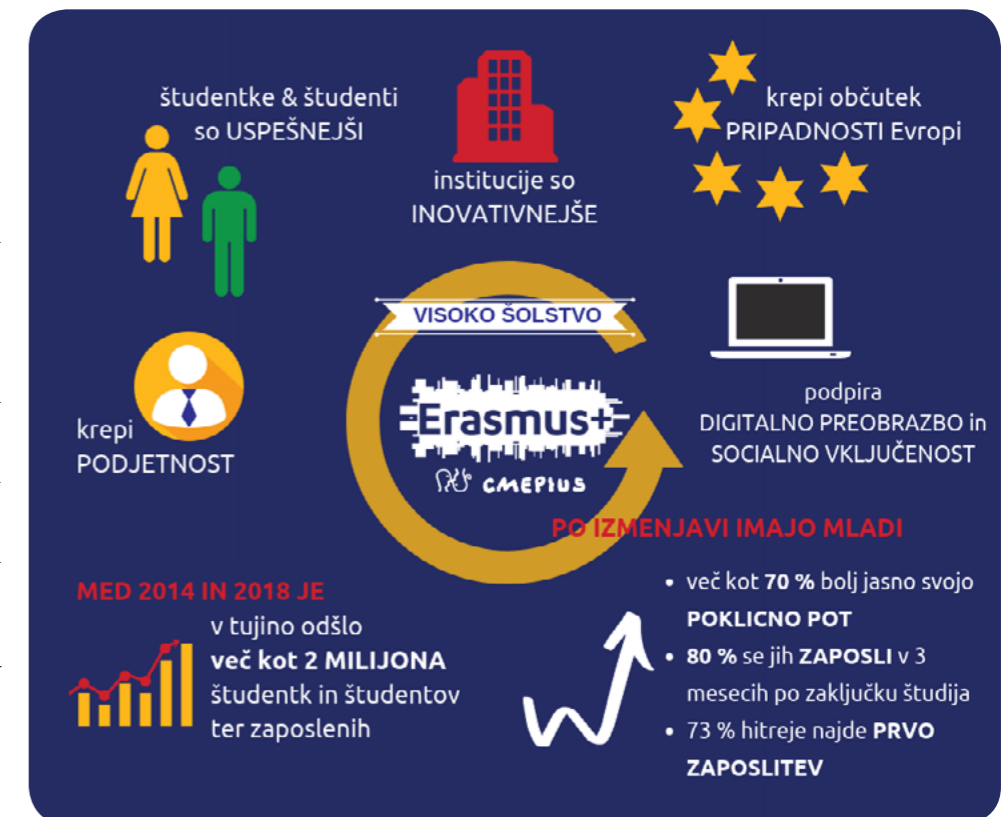
Zakaj se udeležiti mednarodne izmenjave?

Razlogov je več:

- študenti postanejo bolj samostojni, samozavestni, motivirani, prilagodljivi, zmožni premagovati številne izzive (osebni razvoj);
- pridobijo izkušnje delovanja v mednarodnem timu;
- razširijo si socialno mrežo (prijatelji iz celega sveta, bodoči poslovni partnerji, Erasmus družina, življenjski sopotniki,...);
- bogatijo kulturne izkušnje (medkulturna ozaveščenost);
- okrepijo komunikacijske veščine;
- izboljšajo znanje tujih jezikov (ne samo angleškega);
- veliko priložnosti za potovanja v državi gostiteljici in v sosednjih državah;
- izmenjava je odličen dodatek k CV-ju.

Izmenjava v tujini je prednost pri zaposlitvi

Izkušnje in raziskave kažejo, da organizacije prepoznajo pozitivne učinke mednarodnih izmenjav in vedno bolj cenijo kompetence pridobljene v tujini. Tudi povratne informacije udeležencev potrjujejo, da je čas, ki ga preživijo v tujini, dobra naložba. V študiji učinkov programa Erasmus+ na področju visokega šolstva, ki jo je objavila Evropska komisija leta 2019, je več kot 94 % študentov menilo, da so izboljšali svoja znanja in spretnosti, 72 %

Študija učinkov programa Erasmus+ na področju visokega šolstva, Cmeplus, 2019

odstotkov jih je trdilo, da so povečali svoje zaposlitvene možnosti, 40 % študentkam in študentom, ki so opravljali prakso v tujini, je organizacija ponudila delovno mesto, 80 % se jih je zaposlilo v treh mesecih po zaključku študija. Ugotovitve raziskave še kažejo, da so nekdanji udeleženci programa Erasmus+ bolj zadovoljni s svojo zaposlitvijo od tistih, ki niso bili v tujini (The Erasmus Impact Study, 2019).

Več kot le pakiranje kovčka!

Pomembno je omeniti, da je izmenjava več kot le selitev v tujino za pet mesecev. Kljub temu, da v mednarodnih pisarnah na domači in tuji univerzi študente aktivno usmerjamo, jim pomagamo pri pripravah na mobilnost, morajo študenti večino dela opraviti sami, kar zajema: kompleksen prijavitni postopek; dokumentacija v zvezi s pridobitvijo štipendije; iskanje ustreznih predmetov, ki se bodo priznali po vrnitvi; vpis na gostujočo univerzo; iskanje ustrezne namestitve; načrtovanje poti; selitev in nenazadnje pred odhodom zaključek vseh aktivnosti in projektov doma. Študente pri tem spodbujamo, da zmorejo sami, da jih bo to okrepilo in se pri tem držimo Lao Tsejeve modrosti: »Če daš človeku ribo, ga nahraniš za en dan. Če ga naučiš loviti ribe, ga nahraniš za celo življenje.« Hkrati jih želimo pripraviti na to, da jih tekom izmenjave lahko čakajo kakšni izzivi, le-ti jih bodo utrdili in pripravili za nadaljnje življenje. Res pa je, da večina študentov po zaključku poroča le o pozitivnih izkušnjah, saj se na tiste temne dni hitro pozabi. Želimo jim sporočiti, da »Mirno morje ne naredi izkušenega mornarja« in jih hkrati spodbuditi k: **»Feel the fear and do it anyway«.**

Ne zamudite **Erasmus+ Info Dneva**, ki ga organiziramo za študente FU, kjer boste izvedeli kakšne priložnosti so vam na voljo ter iz prve roke slišali izkušnje naših študentov, ki so bili ali so trenutno na izmenjavi v tujini.

Dogodek bo potekal v sredo 14. 12. 2022 ob 15:30, preko Zoom-a.

Izkoristite štipendijo in priznanje v tujini opravljenih izpitov:

- **Erasmus+ ŠTIPENDIJE:** 540€ - 600€/mesec za študij in 690€ - 750€ za prakso ter dodatki 70€ - 250€/mesec
- **KAM:** na eno izmed več kot 85 partnerskih univerz v 26 državah
- **POGOJ:** status študenta tekom izmenjave in pridobiti najmanj 20 ECTS v tujini
- **ZAKAJ:** postaneš del Erasmus družine (prijatelji iz celega sveta). bolj samostojen, izkušen, samozavesten, motiviran, pridobiš komunikacijske veščine, življenjsko priložnost,...
- **KDAJ:** Erasmus+ razpis je objavljen vsako leto decembra za naslednje študijsko leto
- **ZA KOLIKO ČASA:** običajno za 1 semester (5 mesecev)

Več na povezavi: <https://www.fu.uni-lj.si/mednarodno/izmenjave-studentov/>

Študij v tujini je neprecenljiva izkušnja, ki širi obzorja, bogati znanje in duha.

Kri za življenje: »Prišli. Videli. Darovali.«

Zavod Republike Slovenije za transfuzijsko medicino že kar nekaj časa opozarja na problem primanjkovanja zaloga krvi. Na pobudo vodstva fakultete in predstavnikov študentov smo tako na Fakulteti za upravo z namenom ozaveščanja o pomenu darovanja krvi v sredo, 9. novembra 2022, organizirali krvodajalsko akcijo, da bi pomagali tistim, ki kri nujno potrebujejo.

Pred krvodajalsko akcijo je na fakulteti potekalo zanimivo predavanje na temo krvodajalstva v Sloveniji, ki ga je pripravil predstavnik Rdečega križa Slovenije. Ta je med drugim povedal:

- da v Sloveniji vsak delovni dan potrebujemo med 350 – 400 krvodajalcev, da zagotovimo zdravstvu potrebne količine krvi za operativne procese,
- da je bila leta 1818 izvedena prva transfuzija človeške krvi,
- da je bil v Sloveniji prvi transfuzijski oddelek ustanovljen leta 1945.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste sodelovali pri krvodajalski akciji in darovali kri za dober namen, vsem ostalim pa v informacijo, da je kri mogoče darovati vse leto.

Konference za študente

V nadaljevanju navajamo nekaj - področju javne uprave - prilagojenih možnosti za udeležbo na konferencah, pri čemer smo v izboru zajeli ciljne, zgolj študentske konference, nadalje pa tudi druge, že uveljavljene strokovne/znanstvene dogodke, ki nudijo tudi študentske sekcije oz. vsaj možnost udeležbe (z ali brez prezentacije/objave).

Annual Meeting of the Academy of Management (AOM)

Letno srečanje Akademije za management je najpomembnejši dogodek na svetu za znanstveno angažiranje in največje srečanje strokovnjakov s področja managementa in organizacije na svetu. Letno srečanje ponuja udeležencem priložnost za razširitev raziskav, mreženje s kolegi in širjenje znanja o najbolj perečih izzivih 21. stoletja, povezanih z upravljanjem in organizacijami. Ne glede na to, ali ste obiskovalec, akademik, študent ali praktik, obstaja edinstvena priložnost za interakcijo s tisoči podobno mislečih članov AOM in sodelavcev z vsega sveta.

- <https://aom.org/events/annual-meeting>
- rok za oddajo prispevkov: **10. januar 2023**
- predviden termin naslednje izvedbe: **4. avgust 2023, Boston**

The European Consortium for Political Research (ECPR)

Konferenco podiplomskih študentov vodijo študenti za študente, vendar z izkušnjami in strokovnim znanjem ECPR, ki zagotavlja organizacijski okvir. Študenti lahko sodelujejo v kateri koli vlogi, od predsednika oddelka do podajalca referatov. Razburljiv plenarni program obravnava aktualna vprašanja politologije in strokovna vprašanja, s katerimi se soočajo študenti.

- <https://ecpr.eu/>
- rok za oddajo prispevkov: **22. novembra 2022 se odpre razpis za sekcije**
- predviden termin naslednje izvedbe: **4. – 8. september 2023, Praga**

Business & Entrepreneurial Economics (BEE)

8. konferenca Business & Entrepreneurial Economics – BEE 2023 združuje strokovnjake, raziskovalce in druge strokovnjake s področja gospodarstva, podjetništva in ekonomije. Konferenca vključuje predstavitve in razprave s posebnim poudarkom na praksi in pridobivanju bistvenega vpogleda v trenutne trende.

- <https://bee-conference.eu/>
- rok za oddajo prispevkov: **15. februar 2023**
- predviden termin naslednje izvedbe: **1. – 4. junij 2023, Brioni**

Challenges of Europe

V zadnjih dveh desetletjih je ta dvoletna konferenca, ki poteka na Hrvaškem postala pomembno mesto srečevanja znanstvenikov in praktikov iz različnih držav, kultur in okolij, ki razpravljajo o sodobnih gospodarskih vprašanjih v zvezi z Evropo kot pomembnim globalnim akterjem, pa tudi o vprašanjih znotraj samega evropskega gospodarskega sistema, soočanje z različnimi spremembami v dinamičnem okolju.

- <https://conference.efst.hr/>
- rok za oddajo prispevkov: **22. februar 2023 - za referenčne prispevke 6. marec 2023 – podaljšan rok za oddajo povzetkov** (za delo v teku/prispevke mladih udeležencev, posebne seje in prispevki doktorskih delavnic)
- predviden termin naslednje izvedbe: **4. – 8. september 2023, Praga**

Comparative International Governmental Accounting Research (CIGAR)

CIGAR je mreža za primerjalne mednarodne vladne računovodske raziskave. Poslanstvo mreže je spodbujanje svetovnih razprav in raziskav o primerjalnem vladnem računovodstvu ter produkcija samostojnih in skupnih prispevkov, po možnosti v mednarodni primerjalni perspektivi, ter objava knjig in posebnih številk revij, ki vsebujejo izbor prispevkov, predstavljenih na bienalnih konferencah in delavnicah.

- <https://cigar-network.net/>
- rok za oddajo prispevkov: **31. januar 2023**
- predviden termin naslednje izvedbe: **28. – 30. junij, Tokyo**

Dubrovnik International Economic Meeting (DIEM)

Konferenca je mednarodni forum za predstavitev raziskovalnih rezultatov s področja ekonomije in poslovne ekonomije s poudarkom na globalni krizi, digitalni transformaciji ter novih voditeljskih in podjetniških pristopih. V ta namen želi srečanje pritegniti udeležence z različnimi ozadji, spodbuditi izmenjavo mnenj med različnimi raziskovalnimi področji ter izpostaviti in razpravljati o inovativnih teorijah, okvirih, metodologijah, orodjih in aplikacijah. DIEM 2023 bo uvedel serijo vabljenih predavanj, kjer lahko znanstveniki oddajo prispevke, ki se tematsko ujemajo z letošnjo temo konference in jih nato v ločeni sekciji predstavijo.

- <http://www.diem-dubrovnik.com/diem/index.php/diem/DIEM2021>
- rok za oddajo prispevkov:
19. februar 2023 oddaja povzetka, 16. april 2023 oddaja končnega prispevka
*sodelovanje možno tudi samo s povzetkom – rok 21. maj 2023
- predviden termin naslednje izvedbe: **26. junij – 1. julij 2023, Dubrovnik**

European Association of Work and Organizational Psychology(EAWOP)

Konferenca se osredotoča na tematiko sprememb v življenju, način razmišljanja o sebi in svetu, v katerem živimo. Zato je kongres osredotočen na temo »Prihodnost je zdaj: spreminjajoči se svet dela«. Osvetljeni so različni vidiki iste teme (pandemije, migracij, vojne, beguncev, trajnosti, podnebnih in družbenih sprememb, nasilja nad ženskami in otroki ter gospodarske krize).

- <https://eawop2023.org/>
- rok za oddajo prispevkov: **Prijave zaključene 7. novembra 2022, možna še prijava za udeležbo brez prezentacije/ objave**
- predviden termin naslednje izvedbe: **24. – 27. maj 2023, Katowice**

The European Group for Public Administration (EGPA)

Največja izobražena družba na področju upravnih znanosti na evropski celini in regionalna skupina Mednarodnega inštituta za upravne znanosti. Cilj EGPA je biti evropska platforma za javno upravo, ki združuje specializirane raziskovalce in praktike.

- https://egpa.ias-iisa.org/EGPA_ANNUAL_CONFERENCES.php
- predviden termin naslednje izvedbe: **Običajno prva polovica septembra, datum naslednje še ni objavljen.**

The European Academy of Management (EURAM)

Tema konference so sodobni izzivi (»Transforming business for good«) ter vpeljava trajnostnih strateških ciljev za humano, ekološko in trajnostno poslovanje z visokimi etičnimi standardi. Da bi dosegli vse te cilje, podjetja potrebujejo vsako področje raziskav v širokem portfelju, ki zajema vodstvo, za ustvarjanje in razširjanje novega znanja za preoblikovanje poslovanja (konceptualna in empirična raziskavo, namenjeno izboljšanju znanja o in za ta cilj).

- <https://conferences.euram.academy/2023conference/>
- rok za oddajo prispevkov: **10. januar 2023**
- predviden termin naslednje izvedbe: **14. – 16. junij 2023, Dublin**

International Association of Schools and Institutes of Administration (IASIA)

Tema konference: Razvojna stanja in profesionalizacija javne uprave in javne politike.

- <https://ias-seapp-dohaconference2023.org/>
- rok za oddajo prispevkov: **30. november**
- predviden termin naslednje izvedbe: **6. – 9. februar 2021, Doha**

International Association of Teachers of English as a Foreign Language (IATEFL)

Konferenca in razstava IATEFL združuje strokovnjake za poučevanje angleškega jezika iz vseh delov industrije, ravni izkušenj in območij sveta.

- <https://www.iatefl.org/conference/home>
- rok za oddajo prispevkov: **Prijave zaključene 21. septembra 2022, možna še prijava za udeležbo brez prezentacije/ objave**
- predviden termin naslednje izvedbe: **14. – 16. junij 2023, Dublin**

International Conference on Advanced Research in Teaching and Education (ICATE)

Mednarodna konferenca o naprednih raziskavah v poučevanju in izobraževanju je glavni forum za znanstvenike, raziskovalce in študente, kjer razpravljajo in izmenjujejo svoje nove zamisli, nove rezultate, delo v teku in izkušnje o vseh vidikih poučevanja in izobraževanja. Teme, ki so posebej zanimive, vključujejo: izobraževanje, učenje, poučevanje, e-učenje, poučevanje angleškega jezika in poučevanje tujih jezikov.

- <https://www.icate.org/learning-conference/>
- rok za oddajo prispevkov: **23. junij 2023**
- predviden termin naslednje izvedbe: **14. - 16. julij 2023, Helskinki**

International Conference on the Economics of the Decoupling (ICED)

Namen konference je združiti raziskovalce in praktike, da predstavijo svoje raziskave in razpravljajo o nedavnih izzivih, povezanih z ekonomijo ločevanja. Konferenca bo potekala tudi prek spleta. Teme od gospodarske rasti in naravnih virov, zelenega gospodarstva, ravnanja z odpadki, krožnega gospodarstva, digitalnega gospodarstva itd.

- <https://iced.net.efzg.hr/>
- rok za oddajo prispevkov: **Prijave zaključene 15. novembra 2022, možna še prijava za udeležbo brez prezentacije/ objave**
- predviden termin naslednje izvedbe: **30. november – 1. december 2023, Zagreb**

International Conference on E-Commerce, E-Business and E-Governemnt (ICEEG)

»Živimo v fascinantnem digitalnem svetu, ki ponuja platforme in odskočne deske, ki so elegantne, okretne in napredne v jedru poslovnih in družbenih inovacij in transformacije, podprte z naprednimi tehnologijami, kot so internet, splet, družbeni mediji in omrežja znanja. Glede na obljube digitalnega prostora v podjetjih, družbi in vladi danes verjamemo, da je čas, da se učenjaki, raziskovalci in praktiki iz različnih držav in regij združijo, da bi razpravljali o "digitalnem" svetu in sodobni tehnologiji ter razumeli "digitalni" svet in sodobno tehnologijo. podjetjem in vladi omogočila ustvarjanje vrednosti in zagotavljanje storitev.«

- <http://www.iceeg.org/>
- rok za oddajo prispevkov: **30. november 2022**
- predviden termin naslednje izvedbe: **27. – 29. april 2023, Plymouth**

Internation Conference on Information Communication Technologies in Education (ICICTE)

Na otoku Lesvos v Grčiji bo med 6. in 8. julijem 2023 potekala že 23. mednarodna konferenca o informacijsko-komunikacijskih tehnologijah v izobraževanju. Konferenca bo obravnavala številne izzive in nove usmeritve, ki jih prinašajo tehnološke inovacije v izobraževalnih okoljih.

- <http://www.icicte.org/about.html>
- rok za oddajo prispevkov: **31. marec 2023**
- predviden termin naslednje izvedbe: **6. – 8. julij 2023, Lesvov**

International Research Society for Public Management (IRSPM)

Tema konference je: »Združeni ali razdeljeni?« - javne vrednote, upravljanje in upravljanje v turbulentnih časih. Ponujajo široko paleto novih in bolj uveljavljenih panelov, ki povezujejo to temo s posebnimi vprašanji, pomembnimi za javno upravo in raziskovalne skupnosti javne uprave.

- <https://www.irspm.org/conferences/conference-2023>
- rok za oddajo prispevkov: **Prijave zaključene 15. novembra 2022, možna še prijava za udeležbo brez prezentacije/ objave**
- predviden termin naslednje izvedbe: **3. – 5- april 2023, Budimpešta**

The Network of Institutes and Schools for Public Administration in Central and Eastern Europe (NISPAcee)

Konferenca je forum za spodbujanje izmenjave informacij in razvoja v teoriji in praksi javne uprave. Nagovarja strokovnjake, učenjake in praktike, ki delujejo na področju javne uprave v Srednji in Vzhodni Evropi (vključno z vsemi državami, ki so vključene v članstvo NISPAcee, Rusko federacijo, Kavkazom in Srednjo Azijo).

- <https://www.nispa.org/conferences.php>
- rok za oddajo prispevkov: **Prijave zaključene 15. novembra 2022, možna še prijava za udeležbo brez prezentacije/ objave**
- predviden termin naslednje izvedbe: **25. – 27. maj 2023, Beograd**

Mednarodna konferenca o razvoju organizacijskih znanosti

Glavno vodilo konference pod krovnim »Interdisciplinarnost šteje« bo z akademskimi in znanstvenimi razpravami ter strokovnimi dosežki gospodarskega in negospodarskega okolja spodbujati pomen vednosti z vidika interdisciplinarnosti.

- <https://konferenca.fov.um.si/>
- rok za oddajo prispevkov: **2. december 2022**
- predviden termin naslednje izvedbe: **22. – 24. marec 2023, Portorož**

International Odyssey Conference on Economics and Business (Odyssey)

Namen konference je združiti raziskovalce in praktike, da predstavijo svoje raziskave in razpravljajo o nedavnih izzivih v gospodarstvu in gospodarstvu.

- <https://odyssey.net.efzg.hr/>
- rok za oddajo prispevkov: **Rok za udeležence, ki nameravajo sodelovati s celotnim prispevkom – 1. marec**
Rok za udeležence, ki nameravajo sodelovati samo s povzetkom – 15. april
- predviden termin naslednje izvedbe: **10. – 13. maj 2023, Poreč**

The National Student Research Conference – Burgas Free University

Na konferenci s svojimi raziskovalnimi prispevki sodelujejo dodiplomski in doktorski študenti Burgas Free University ter študenti drugih univerz. Konferenca poteka vsako leto z naslednjimi tematskimi sklopi: pravo in politika; administracija in upravljanje; finance in računovodstvo; trženje in upravljanje; mednarodni ekonomski odnosi; javno komuniciranje (PR in novinarstvo); psihologija; socialno delo; tehnika in tehnologije; informatika; obnovljivi viri energije. Najboljši prispevki, predstavljeni na konferenci, so objavljeni v Zborniku študentskih raziskovalnih konferenc (Student Research Conference Proceedings).

- <https://www.bfu.bg/en/studenti/konferentsiya-za-studentsko-nauchno-tvorchestvo>